

Drög að skýrslu um fornleifaskráningu Verndarsvæði í byggð – Seyðisfjörður

Um þessar mundir vinnur Sveitarstjórn Seyðisfjarðar að tillögu um verndarsvæði í byggð á svæði sem nær gróflega yfir Öldugötu, Oddagötu, Bjólfsgötu, Norðurgötu og Vesturveg á Seyðisfirði. Fornleifastofnun Íslands vann deiliskráningu fornminja á svæðinu í júlí 2017 og er úrvinnsla skráningarinnar langt komin.

Minjarnar á fyrirhuguðu verndarsvæði eru að langmestu leyti frá síðari hluta 19. aldar og byrjun þeirrar 20. eða þeim tíma þegar þéttbýli er að myndast í þorpinu og það festir sig í sessi sem kaupstaður. Við fornleifaskráningu eru skráð öll mannvirki (og reyndar fleiri staðir) sem hafa náð 100 ára aldri en í sumum tilfellum eru skráðar yngri minjar, s.s. herminjar. Eðli málsins samkvæmt eru flestir staðirnir á verndarsvæðinu hús sem gegndu fjölbreyttum hlutverkum og voru flest úr timbri. Við fornleifaskráningu eru bæði skráðar sýnilegar minjar (s.s. tóftir, hleðslur eða hús) en einnig minjar sem þekktar eru úr heimildum og hægt er að staðsetja, þótt engin yfirborðsummerki sjáist lengur. Sum þeirra húsa sem skráð voru sumarið 2017 eru því horfin en mörg þeirra standa enn. Um húsinn sem enn standa á svæðinu og teljast til fornminja hefur margt verið ritað. Árið 2009 var unnin fornleifaskráning á Seyðisfirði vegna aðalskipulags Seyðisfjarðarkaupstaðar og var hún höfð til hliðsjónar við skráninguna síðastliðið sumar. Árið 1995 kom út Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar sem er verið að endurskoða og uppfæra um þessar mundir og er það ein helsta heimildin í fornleifaskráningunni. Þar er fjallað um ýmis atriði í sambandi við húsagerð, byggingarefni og breytingar á húsunum sem standa. Mikil skörun er á efnistöku í húsaskráningunni og fornleifaskráningunni vegna þess hve húsinn eru mörg sem teljast til fornminja. Við gerð lokaskýrslu sem lögð verður til grundvallar tillögunni um verndarsvæði í byggð verða þessar upplýsingar teknar saman til að fá sem fyllsta mynd af svæðinu, sögu þess og þróun. Ítarlegustu upplýsingarnar um standandi hús á svæðinu verður að finna í húsaskráningunni og fornleifaskrárin því aðeins grunnskráning um þau en í henni verður lögð ríkari áhersla á að fjalla sem ítarlegast um þau hús sem eru horfin og aðrar minjar á svæðinu.

Aðrar helstu heimildir um fornleifar á verndarsvæðinu eru örnefnaskrár fyrir Seyðisfjörð, grein Þorsteins Erlingssonar frá aldamótunum 1900 um Seyðisfjörð sem birtist í Eimreiðinni, Fasteignamat frá 1916-1918 og teiknað kort af Seyðisfirði sem unnið var á árabílinu 1907-1917 en ekki hefur fengist botn í það hvaða ár það var gert.

Skráðar voru 109 fornleifar innan svæðisins sem er gríðarlegur fjöldi á ekki stærra

svæði. Fornleifaskránni fylgja 4 kort til glöggvunar á staðsetningu minjanna. Fornleifunum er raðað í númeraröð en ekki eftir landfræðilegri staðsetningu.

Hér á eftir fylgja drög að fornleifaskránni en ýmsar breytingar á eftir að gera á henni. Það er ósk undirritaðrar að sem flestir lesi yfir drögin og bendi á það sem betur mætti fara og það sem kann að vanta inn í skrána. Best er að koma athugasemdum til mín með því að senda tölvupóst á netfangið kristborg@instarch.is eða hringja í síma 551-1033. Þar sem athugasemdir og viðbætur eiga við um minjar sem eru í fornleifaskrá væri best að vísað væri í númer fornleifar til glöggvunar. Haldinn verður opinn íbúafundur í byrjun nóvember þar sem vinna við tillögu um verndarsvæði í byggð verður kynnt. Á þeim fundi verður einnig hægt að koma athugasemdum á framfæri. Nánari dagsetning fundarins verður auglýst síðar.

Kristborg Þórsdóttir fornleifafræðingur

Fornleifastofnun Íslands

Bárugötu 3

101 Reykjavík

Sími: 551-1033

kristborg@instarch.is

NM-249 Fjörður

1686: 25 hndr., bændaeign, skv. The Old Icelandic Land Registers, 319.

1695: 30 hndr., bændaeign, skv. The Old Icelandic Land Registers, 319.

1847: 22 hndr., bændaeign, skv. Jarðatali Johnsen, 362. Í neðanmálgrein segir: "1760 er Fjörður með hjáleigunum talinn 30 h. að dýrleika en dýrleika þessum er skipt niður á hann og þær eptir sýslumanni."

Í landnámu segir: "Bjólfs fóstbróðr Loðmundar nam Seyðifjorð allan ok bjó þar alla ævi; hann gaf Helgu dóttir sína Áni enum ramma ok fylgði henni heiman öll en nyðri Strönd Seyðisfjarðar til Vestdalsár. Ísólfr hét sonr Bjólfs, er þar bjó síðan ok Seyðfirðingar eru frá komnir." ÍF I, 306. Í Droplaugarsona sögu segir: "Þann dag. er Helgi sat þar, þá kom ofan um heiði Þorkell, bróður Þórarins ór Sauðarfirði." ÍF XI, 158.

Í Kristni sögu segir: "Em fyri Austfirðinga fjórðung gengur þeir til: Hallr af Síðu ok Þorleifr or Krossavík fyri norðan Reyðarfjörð, bróðir Þórarins or Seyðarfirði [...]." Bsk. I, 23.

1522, 21. apríl. Fjörður í Seyðarfirði er í Dvergasteinskirkjusókn (DI IX, 73), 1536 (DI X, 80).

1523, 1. maí. "Bjarni Erlendssonar fær með samþykki og upplagi Guðríðar Þorsteinsdóttur konu sinnar síra Jóni Markússyni til fullrar eignar jörðina Fjörð í Seyðisfirði, en síra Jón leggr á mót Eiríksstaði á Jökulsdal og kvittar Bjarna um rekahald Erlenda föður hans fyrir Ketilsstaðakirkju og Bjarna sjálfan um söngkaupsgjalds af Steinsvaðskirkju um tólf ár fyrrum, er síra Jón var þar þingaprestr." DI IX, 72-74.

1536, 8. ágúst. "Dómr klerka útnefndr af síra Einari Arnarsyni, officialis fyrir austan Lagerfljót, um kæru síra Einars til Markúsar Jónssonar um fjögurra ára hald á jörðunni Firði í Seyðisfirði fyrir Vallanesskirkju." DI X, 80-81.

1559, 11. maí. "Síra Jón Þorleifsson fær Einari Þorgilssyni til eignar jörðina Fjörð." DI XIII, 418-419.

1644, ágúst. "Páll Björnsson meðkennir að hafa fengið Jóni Pálssyni, syni sínum, 5 hndr. í Firði fyrir þá peninga, er Jón og Málfríður Torfadóttir kona hans fengu honum til skuldalausnar við danska," segir í Jarðabréfum frá 16. og 17. öld, 269.

1651, 24. júní. "Lögfesta Páls Björnssonar fyrir hálfum Firði, 15 hndr. að dýrleika. Landamerkjum er lýst," segir í Jarðabréfum frá 16. og 17. öld, 269.

1672, 24. febrúar. "Jón Pálsson á Eyjólfsstöðum á Völlum selur Jóni Þorlákssyni sýslumanni 5 hndr. í Firði í Seyðisfirði," segir í Jarðabréfum frá 16. og 17. öld, 268.

1672, 26. ágúst. "Jón Þorláksson selur Brynjólfi Sveinssyni 5 hndr. í Firði fyrir 60 ríxdali," segir í Jarðabréfum frá 16. og 17. öld, 268.

1672, 29. ágúst. "Loftur Torfason selur, með samþykki sinnar ektakvinnu, Ingibjargar Pálsdóttur, Brynjólfi Sveinssyni 10 hndr. í Firði fyrir Hvol, 8 hndr. að dýrleika, og 6 hndr. í lausafé," segir í Jarðabréfum frá 16. og 17. öld, 268.

1672, 1. september. "Jón Pálsson samþykkir kaup Brynjólfs biskups á 5 hndr. í Firði, en Jón Pálsson hafði áður selt Jóni Þorlákssyni þennan jarðarpart," segir í Jarðabréfum frá 16. og 17. öld, 268.

1672, 1. september. "Bjarni Einarsson eldri selur, í umboði Brynjólfs Sveinssonar, Guðrúnu Jónsdóttur Arnaldsstaði, 20 hndr. að dýrleika, fyrir hálfan fjörð, 15. hndr. að dýrleika," segir í Jarðabréfum frá 16. og 17. öld, 268.

"Innst inni í firðinum nærri fjarðarbotni er bærinn Fjörður. Þar er verzlunarstaðurinn Seyðisfjörður, sem hefur haft kaupstaðarréttindi síðan 1842, þarna eru nú tvær verzlunir," segir í Íslenskum sögustöðum IV (KK), 15.

Hjáleigur 1847: Fjarðarsel (4. hndr.) og Oddi (4. hndr.) skv. JJ, 362.

"Úr Kálfabotni og Hlaupgjá kom hið mikla snjófljóð 18 febr. 1885, er tók 16 íveruhús og varð 24 mönnum (þar af 5 born) að bana," segir í Ö-Seyðisfjörður, 102.

Árið 1904 keypti Seyðisfjarðarbær hálfu heimajörðina í Firði en hinn helmingurinn var keyptur

1931, skv. Byggðasögu Seyðisfjarðar, 191.

NM-249:010 *Lón* heimild um býli

"Hjáleigan Oddi [NM-251:002] er fyrsti bústaðurinn sem vitað er um að hafi risið við Lónið, einhvern tíman eftir 1860. Hann stóð um það bil þar sem nú er hornið á Öldugötu og Bjólfsgötu, í vestari króki Lónsins stóð, öndvert Odda, lítill torfbær," segir í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. "Fjarðará mæðir nú á oddanum en er að fylla lónið fyrir innan. Það fyllir alt um flóð, svo að nærri verður jafnhátt veginum, og er þar hlaðin upp öll norðurhlið lónsins frá húsunum og vestur á krókinn og vegurinn á brúninni [480] [...]. Þar norðan við krókinn stendur bær Einars Jóhannssonar, lítill torfbær og er ósýnilegur á myndinni. [...] Líklega hefir Jóhann Mattíasson, faðir Einars, byggt bæinn," segir greininna í Seyðisfjörður um aldamótin 1900 sem birtist í Eimreiðinni 1903. Í örnefnaskrá Seyðisfjarðar segir: "Lón var bær byggður rétt við lónið sem myndast við ána. Það muna hafa haft einhverja grasnyt." Torfbær þessi var að líkindum þar sem hús er sýnt á Kaupstaðarkorti frá 1907-1917 á milli kálgarðs 421 og trjagarðs 395 við Gíslahús 223, fast austan við Seyðisfjarðarkirkju 050. Jóhann Matthíasson og Einar Jóhannsson eru til heimilis í Jóhannsbæ í manntali frá 1890 og líklega er það þessi sami bær. Um torfbæinn segir eftirfarandi í Fasteignaskrá frá 1916-1918: "Hús og torfbær á Fjarðaröldu. Eigandi og notandi Ekkjan Jóhanna Jóhannsdóttir. 1.a. Íbúðarhús Stærð l. 5,2, br. 3,85. h. 5 m. (v.h. 2,9.). Timburhús (grindarhús) Annar hliðarveggurinn hlaðinn úr grjóti og torfi. Þak pappaklætt og þrjár veggir einnig pappaklæddir. Viðbyggður skúr, stærð l. 1,8. br. 1,3. h. 1,9 m. Þak pappaklætt. Aldur hússins um 18 ár. b. torfbær. Eigandi og notandi sami notaður einnig til íbúðar. Húsin eru þrjú sambyggð: 1. Hús innan þiljað til íbúðar 2. óþiljað skemmuhús 3. Hesthús. Húsin öll gömul og ljeleg. 2. Lóð. [...] Matjurtagarður með torfgirðingu [421] Stærð 189 m²." Í manntölum frá 1910 og 1920 er Jóhanna Jóhannsdóttir skráð til heimilis í Jóhönnubæ í Dvergasteinssókn á Seyðisfirði. Ætla má að þetta sé sami bærinn og hann hafi einnig gengið undir nafninu Jóhönnubær. Hann hefur verið við Bjólfsgötu 10. Leit eftir bæjarnafninu Lón í manntölum á manntalsvef Þjóðskjalasafns Íslands skilaði ekki niðurstöðum fyrir Seyðisfjörð. Ekki er vitað hvenær bærinn byggist fyrst.

Gróin flatlend lóð með trjágróðri er þar sem bærinn var.

Engin ummerki um bæinn sjást lengur vegna niðurrifs og rasks í tengslum við byggingu kirkjunnar. Ætla má að enn finnist minjar um býlið undir sverði.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 142; Eimreiðin 1903, 92; Ö-Seyðisfjörður ÓP, 20; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 97; www.manntal.is

NM-249:028 heimild um brú

"Þúfa. Þar stendur nú Lyfjabúð Austurlands (Suðurgata 2 [160]). Við Þúfu hefur verið brúarstæði á Fjarðará og brú frá því fyrir aldamótin 1900. Fyrstu brúna byggði Ottó Wathne. Hún fór í vatnavöxtum. Næst byggði bæjarsjóður Seyðisfjarðarkaupstaðar brú, sem stóð til 1937 að hún var rifin og þá byggð sú er nú stendur, en það er steinbrú vönduð," segir í örnefnaskrá Seyðisfjarðar.

"Ottó Wathne lét byggja göngubrú á ána árið 1880, en fram að því var það í verkahring ábúanda á Ósi að ferja [156] fólk milli bæjarhluta," segir í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar.

"Þá er Aldan búin og höldum við þá út yfir brúna út á Búðareyri. Brúin er neðst á ánni niður við Leiruna. Hún er sýnd á myndinni á bls. 198 (Eimr. VIII [1902]). Hér á Fjarðará var fyrst gerð brú eftir 1880. Það gerði Otto Wathne eftir að hann bygði á Búðareyri; það var aðeins gangbrú byggð á staurum, og mun það hafa verið nál. 1890, að ísrek tók hana og fór með sprekin út á fjörð. Þá var brúarlaust með öllu um stund og ferjaði Einar gamli á Ósi menn þá yfir ána, og Ernst lyfsali segist þá hafa reitt gesti sína yfir á sjálfum sér. Þessu mun hafa gengið 2 ár eða

3. Þá skoraði almannafundur á sveitarstjórnina, að brúa ána og varð það úr, að brúarbygging var ákveðin; skyldi það traust brú og tekið lán til," segir í Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903.

"Það var framkvæmdamaðurinn Otto Wathne sem stóð að fyrstu brúnni yfir Fjarðará niðri við Lónið. Var það göngubrú sem gerð var laust eftir 1880. Jakaburður í ánni ruddi þeirri brú í burtu árið 1890. Var þá strax hafist handa um smíði nýrrar brúar. Var það timburbrú á steiptum stöplum, og var hún fær öllum ökutækjum þeirra tíma og allt fram á bílaöld. Þessi brú var látin duga til ársins 1937, en þá var gerð ný brú á sama stað úr steinsteypu. Hún gegndi sínu hlutverki til 1992 að hún var brotin niður og hafin smíði nýrrar og breiðari brúar," segir í Byggðasögu Seyðisfjarðar.

Bjarki Borgþórsson skráði brú yfir Fjarðará árið 2009: "Fyrsta brúin yfir Fjarðará var gerð fyrir tilstuðlan Ottos Wathnes en síðan þá hafa verið gerðar tvær brýr á sama stað." Hnit: 65.15.608 14.00.498

Fram kemur í heimildum að elsta brúin yfir Fjarðará var byggð 1880. Hún entist til um 1890 og fáum árum síðar var önnur brú byggð á sama stað. Næstelsta brúin stóð til 1937 en þá tók við steinsteipt brú. Enn er brúin yfir Fjarðarána á sama stað, akfær og tvíbreið. Engin ummerki sjást lengur um eldri brú vegna vegaf framkvæmda og smíði yngri brúa.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Ö-Seyðisfjörður ÓP, 94; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 17; Eimreiðin 1903, 94; BS, 93

NM-249:031 Mörbúðin hús skemma

Mörbúðin eða pakkhús Neðribúðar 399 stendur enn við Öldugötu 16. Það hefur einnig gengið undir öðrum nöfnum svo sem Meyjarskemman, Gráa pakkhúsið og Bíóhúsið. Samkvæmt Fasteignamati frá 1916-1918 var húsið byggt 1845 og er það líklega elsta uppistandandi hús á Seyðisfirði. Húsið er nefnt í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900 og birtist í Eimreiðinni 1903: "Sunnar litlu sér yfir Rasmussen [153] á eitt vöruhús Þórarins [Guðmundssonar]. Það er bygt í flæðarmáli og varnar því, að strandgata geti nokkru sinni komið á Öldunni fyrr en það er rífið eða kveymt í því." Fjallað er um Mörbúðina í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar: "Pakkhúsinu eða Meyjarskemmuni, er svo lýst í húsavirðingu frá 1878: "Pakkhús úr timbri, 14 álnir á breidd, og 18 álnir á lengd, húsið er sterkt og gott og þakið er pappklætt [...]."

Í Fasteignamatinu frá 1916-1918 eru talin upp fimm hús fyrir utan Neðribúð 399 sem tilheyrðu versluninni: "b. Vörugeymsluhús [...] [líklega sama og Nýja-Glasgow, sjá 124] c. Fiskgeymsluhús [...] [mögulega sama og hús 125 sem sýnt er á kaupstaðarkorti frá 1907-1917] d. kolageymsluhús [...] [mögulega hús 378 sem sýnt er á kaupstaðarkorti frá 1907-1917] e. Fjós og hesthús [...] [sjá 205] aldur 73 ár, þó flutt úr stað [mögulega hús 404 sem sýnt er á kaupstaðarkorti frá 1907-1917] og endurbætt á því tímabili f. Kjöttökuhús. Stærð l. 11,4, br. 8,9, h. 5,9 (v.h.3m.). Timburhús (grindarhús). Austurgafli járnvarin [svo]. Þak pappklætt. Aldur 73 ár."

Stærð kjöttökuhússins í fasteignamatinu kemur heim og saman við stærðirnar sem gefnar voru upp á því í húsavirðingunni frá 1878. Þar kemur einnig fram að austurgafli hússins sé járnvarinn og er það enn svo í húsavirðingu frá 1930 sem vísað er til í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Húsið sem gengið hefur undir ýmsum nöfnum í gegnum tíðina hefur einnig gegnt mörgum hlutverkum. Elsta hlutverk þess hefur verið pakkhús, síðar var það kjöttökuhús eða mörbúð og enn síðar voru þar bíósýningar og samkomuhald. Þá var það verbúð fyrir síldarstúlkur á 6. áratug síðustu aldar og að lokum tréverkstæði.

Húsið stendur á lóð sem er í órækt.

Húsið hefur mátt muna fífil sinn fegurri en veðurhamur þess er heill. Bárujárnsklæðning er ryðguð og gluggar orðnir lélegir. Á norðausturgafli hafa verið útbúnar stórar dyr á viðbyggingu við gaflinn. Skúrbygging er norðvestan við Mörbúðina sem er tengd við hana með gangi.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 68; Eimreiðin 1903, 89; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 434-436; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:045 hús bústaður

Við Bjólfsögötu 1 stendur hús sem byggt var 1922 af Jóni G. Jónassyni málarameistara. Á sömu lóð stóð þá Skemman, sjá 206. Ítarleg umfjöllun er um húsið í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar: "Árið 1922 byggði Jón húsið sem stendur á lóðinni í dag og starfrækti þar fyrst verkstæði. Frá 1926 rak hann þar einnig verslun með málningu og skó, álnavöru og svokallaða "stubba" sem var vefnaðarvara og þótti hið mesta hnoss. [...] Níels Jónsson keypti málningarverkstæðið af Jóni og breytti í íbúðarhús árið 1933. [...] Hjálmar sonur Níelsar reisti á lóðinni bátaskýli úr gömlum setuliðsskúr af Vestdalseyri og var hægt að draga bát af Lóninu beint inn í skýlið." Í Húsasögunni er einnig lýsing á húsinu: "Bjólfsgata 1 er portbyggt tímberhús upphaflega ekki nema 28,86 fermetrar að grunnfleti. [...] Níels Jónsson byggði við neðanvert husið að endilöngu þriggja metra breiða skúrbyggingu. Þar var til að byrja með hjallur og þvottahús en seinna breytti hann hjallinum í vistarveru. [...] Húsið er klætt utan með járn sem er eftirlíking af steinhleðslu (steinblikk), nema skúrinn sem er klæddur bárujárni."

Lóðin við Bjólfsögötu 1 er lítil og er húsið alveg út við hornið á Bjólfsögötu og Öldugötu. Bak við húsið er möl er lítil grasflöt og gömul tré. Suðvestan við það er malarplan framan litla skúrinn sem var áður bátaskýli og síðar bílskúr.

Húsið við Bjólfsögötu 1 er vel við haldið og í góðu ástandi.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 144-145

NM-249:050 *Seyðisfjarðarkirkja* hús kirkja

Seyðisfjarðarkirkja stendur við Bjólfsögötu 10, við norðurenda Norðurgötu. Hún var flutt á þann stað frá Vestdalseyri 252:002 (upphaflega reist á Dvergasteini). Kirkjan var vígð árið 1922. Ítarleg umfjöllun er um kirkjuna í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Fjallað er um kirkjuna í ritröðinni Kirkjur Íslands: "Vorið 1921 var fermingarguðspjónusta í Vestdalseyrarkirkju [NM-252:002] og var það síðast athöfnin þar áður en kirkjan var tekin niður. Var síðan tekið til við að rífa hana og undirbúa flutninginn. Jón G. Jónasson málarameistari var fenginn til þess að teikna kirkjuna upp að nýju en Sigurður Björnsson var ráðinn yfir smíður og var Stefán Runólfsson aðstoðarmaður hans. Jón Vigfússon múrarameistari steypiti grunninn og hefur hann ekki haggast síðan. Viðir kirkjunnar á Vestdalseyri voru fluttir inn á ölduna og notaðir eins og hægt var. [...] Nýja kirkjan var talsvert ólík Vestdalseyrarkirkju þó gluggagerð væri með svipuðum hætti. Mesta breytingin varð á turni kirkjunnar en lögð var áhersla á að hafa kirkjuna vandaða um leið og reynt var að nýta gömlu kirkjuna sem best með því að breyta lögun hússins sem minnst. [...] Kirkjan var svo vígð 6. ágúst 1922 af Jóni Guðmundssyni prófasti. Hann lýsti hinni nýbyggðu kirkju svo: "Kirkjan á Seyðisfjarðaröldu er byggð upp úr kirkjunni á Vestdalseyri og hefur alveg sömu stærð, með þeirri einu verulegu breytingu að utan, að á hinni nýju kirkju er forkirkja fram af aðalkirkjunni 6x13 álnir með stöplinum upp af. En aðalkirkjan er, eins og var, um 25 álnir á lengd og 16 álnir á breidd að utanmáli, auk skróðhúss aftur úr kirkjunni með sömu stærð og áður, ca. 5x6 álnir. Auk þess eru fjórir kvistir út úr þaki kirkjunnar hvoru megin með gluggum í. Kirkjan er öll járnklædd að utan og máluð yfir með hvítum lit. Undir allri kirkjunni er steinsteypur grunnur, 1 alin á hæð frá jörðu, og framan við kirkjuna er steinsteypri rið, með palli efst, inn að ganga í kirkjuna. Að innanverðu er kirkjan nokkru rúmmeiri en áður var, með því að forkirkjan í aðalkirkjunni er nú lögð til aðalkirkjunnar, og hliðarlopt eru báðu megin inn að kór, auk lopts fyrir stafni, sem áður var. Hæð kirkjunnar inni undir loptum er um 4 álnir en á lopti er manngengt yst til hliða undir hvelfingu nokkurn veginn. Loptið hvílir á súlum, átta að tölu, með þeim er bera loptið fyrir stafni, og ganga súlurnar upp í

hvelfingu. Útskurður er á súlum, undir loptsbrún og efst. Framan við loptið allt er handrið með þéttum pílárum. Innst úr kór gengur lítil stúka með hvelfingu yfir inn í skrudhúsið gamla. Þar er altarið undir, en altarishringurinn fram af gengur inn í aðalkirkjuna. Skrudhúsið nú að innan helmingi minna en áður. [...] Yfir kirkjunni allri er bogamynduð hvelfing með ferhyrnum spjöldum og póstum umhverfis. Þrír járnbitar halda kirkjunni saman. Gluggar á hliðum kirkjunnar niðri eru fjórir hvoru megin og aðrir fjórir hvoru megin uppi á lopti, miklu minni. [...] Öll er kirkjan máluð innan sem hér greinir: Gólf niðri og uppi grátt. Veggir allt umhverfis gulir. Loft í aðalkirkju og skrudhúsi hvítt. Gluggar hvítir. Altari, prédikunarstóll, pílárar og súlur, aðallega hvítmálað. Spjöld í hvelfingu blá en póstar umhverfis hvítir. Allir bekkir uppi og niðri, öll handrið og allar hurðir eru með ljósu mahognimáli. Listar undir hvelfingu ofan við veggir eru með skrautmáli. Í súluhausum eru gylltir listar. Á pílárum í altarishring gylltir hringar og á stöku stöðum fleiri er gylling. Inn í kirkjuna hafa verið lagðar raftaugar til að raflýsa hana og er búið að kaupa til þess nauðsynleg raflýsingaráhöld."

Kirkjan og safnaðarheimilið eru á flatlendri og gróinni lóð.

Kirkjunni er vel við haldið og sómir hún sér vel.

Hættumat: engin hætt

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 162-164; Kaupstaðarkort VIII 1925; Kirkjur Íslands 25, 169-172

NM-249:053 *Fjöruvað* heimild um vað

"Fjarðararósi. Nokkru utan við brúna [028] var vað á ánni, Fjöruvað," segir í örnefnaskrá Seyðisfjarðar. Ekki er ljóst hvar farið var yfir á vaði utan við brúna yfir Fjarðará. Miklar breytingar hafa orðið á svæðinu í kringum Lónið vegna landfyllingar.

Hættumat: engin hætt

Heimildir: Ö-Seyðisfjörður ÓP, 104

NM-249:054 heimild um útihús

Í Fasteignamati frá 1916-1918 er getið um þurrkhús og hesthús á Fjarðaröldu. Eigandi og notandi var Stefán Th. Jónsson: "Hús, stærð l. 10,7, br. ,6, h. 3,7 (v.h. 2,4). Timburhús (grindarhús) Þak pappaklætt. Helmingur af lengd hússins er hesthús, en hinn helmingurinn er þurrkhús með rimlum. Aldur hússins er um 26 ár." Fram kemur að húsið hafi verið við götu en ekki er ljóst hvar það var. Það er ekki merkt inn á Kaupstaðarkort frá 1907-1917 og var ekki innan verslunarlóðar Stefáns Th. við Bjólfsgötu. Í Fasteignamatinu er húsið talið upp á eftir húsum á verslunarlóð Stefáns og á undan Fangahúsi 175 og svo fylgir Skálanes 228 þar á eftir. Ætla má að húsið hafi staðið við Oddagötu, á svæðinu á milli Skálaness, geymsluhúss/þvottahúss 219 og Fangahúss. Þar er órækt og engin ummerki sýnileg á yfirborði um húsið.

Hættumat: hætt, vegna rasks

Heimildir: Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 91

NM-249:056 *Leiruvíkurvað* örnefni vað

"Leiruvíkurvað er á ánni um fjöru undan Vesturvegi 9," segir í örnefnaskrá Seyðisfjarðar. Ætla má að vaðið hafi verið þar sem leið 417 kemur að ánni en hún liggur af Vesturvegi til suðausturs að Fjarðará og er sýnd á Kaupstaðarkorti frá 1907-1917.

Aðstæður voru kannaðar í júlí 2017 og er Fjarðaráin fremur lygn og grunn á svæðinu neðan við Vesturveg 9. Suðausturbakki árinna er lágur og aflíðandi brekka er niður að norðvesturbakka árinna. Þeim megin er búið að hlaða varnargarð úr stórgrýti til að verja bakkann fyrir landbroti. Engin ummerki sjást um vaðið á norðvesturbakkanum þar sem það var skráð en á loftmynd sést vik inn í suðausturbakkann neðan við Árstíg 6 sem kann að hafa myndast af umferð yfir ána á Leiruvíkurvaði.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Ö-Seyðisfjörður ÓÞ, 105; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:111 heimild um bústað

Í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900 sem birtist í Eimreiðinni 1903 segir: "Þar sunnar [en Bindindishúsið (295)], nær Lóninu, sjást tveir litlir gaflar ljósir. Hinn nyrðri er á útihúsi [líklega sama og fjós 218] Stefáns Th. Jónssonar kaupm. en hinn er á hinu gamla íbúðarhúsi hans. Það hús bygðu þeir Stefán og Sig. Johansen upp úr gömlu húsi [169], sem stóð úti hjá Norskubúð [306]. Í því hafði Chr. Ernst eitt sinn meðalásölu [...]. Þetta hús á myndinni brann 1898 [...] Nú hefir hann reist þar nýtt hús [214], eitt stærsta og myndarlegasta hús í bænum og gæti farið með sóma hvert á land sem vildi, og er þó kvisturinn vel lítill. Þar er búð Stefáns, úrsmíðastofa og bústaður hans, þægilegur mjög og prýðilegur." "Upphaflega endurbyggði Stefán Th. Jónsson íbúðar og verslunarhús í félagi við Sigurd Johansen á þessum stað [sjá 214] árið 1888. Húsið fluttu þeir utan úr Liverpool [152] eftir snjóflóðið 1885 [sjá hús 169]," segir í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Þar segir einnig: "[Húsið] var innflutt og er svo lýst í húsavirðingu frá frá 1889: "[...] íbúðarhús, plankabyggt með papppaki; 20 álna langt 8 álna breytt, 8 ¼ ál hátt. Niðri 4 herbergi og eldhús; á lopti 1 fordyri alþiljað í hvorum enda; 2 skorsteinar ofan á lopt. [...] ennfremur fylgir því skúr eða fordyr bakvið." " Þetta hús brann árið 1898 og árið eftir byggði Stefán Th. Stefánshús 214 á sama stað.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Eimreiðin 1903, 90; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 101-102

NM-249:119 *Neðribúðarbryggja* heimild um lendingu

Syðst á Öldunni var lítil bryggja [121] í eigu Rasmussens. Norðan við hana var Neðribúðarbryggja og nyrzt Glasgowbryggja [123]," segir í örnefnaskrá Seyðisfjarðar. Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er bryggja teiknuð á milli Aururu 304 og Meyjarskemmu 031 en inni á lóð Aururu. Sú bryggja sést líklega einnig á ljósmynd Eyjólf Jónssonar sem tekin var 1893-1895 af Fjarðaröldunni og sýnist þar lítil í samanburði við Tostrupsbryggju 122. Hún var þar sem nú er landfylling, undir malbikuðum vegi og steyptri gangstétt á Öldugötu.

Í Fasteignamati fyrir Neðribúð 399 frá 1916-1918 er getið um bátabryggju sem tilheyrði Neðribúð og sögð er 28 m löng og 2 m á breidd. Ætla má að það sé sama bryggja og sýnd er á kaupstaðarkorti frá 1907-1917. Engin ummerki sjást um bryggjuna og ekki er ljóst hvenær hún var rifin.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Ö-Seyðisfjörður EV, 6; Kaupstaðarkort VIII; Ljósmynd Eyjólf Jónssonar 1893-1895; Fasteignamat 1916-1918; undirmat Seyðisfjörður, 69

NM-249:120 *Hermannshöllin* hús bústaður

Við Norðurgötu 10 stendur húsið Hermannshöllin sem byggt var árið 1929. Það var upphaflega byggt norður á Skálum á Langanesi af Hermann Þorsteinssyni sem lét flytja húsið á Seyðisfjörð. Í Húsasögu Seyðisfjarðar segir um Hermannshöllina: "Í þessu fyrsta fjölbýlishúsi kaupstaðarins voru fjórar tveggja herbergja íbúðir. Allar íbúðirnar höfðu tvo innganga, aðalinngang að Norðurgötu en svokallaðan eldhúsinngang eða baktröppur að Lóninu. Í tröppuhúsinu bakatil var eitt salerni fyrir hverjar tvær íbúðir. Nú er einungis bakinngangurinn nýttur."

Húsið er á lítilli lóð sem er flatlend og grasi vaxin en í órækt.

Húsið er í ágætu ástandi þó að viðhaldi sé ábótavant. Það er nýtt til íbúðar. Húsið er bárujárnsklætt timburhús á steypum kjallara.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 297-298

NM-249:121 heimild um lendingu

"Syðst á Öldunni var lítil bryggja í eigu Rasmussens. Norðan við hana var Neðribúðarbryggja [119] og nyrzt Glasgowbryggja [123]," segir í örnefnaskrá Seyðisfjarðar.

"Skamt norður frá húsinu [Gamla pósthúsinu 302] er bryggja Rasmussens, stutt en traust," segir í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903. Bryggja Rasmussens sést á ljósmynd Eyjólfssonar sem tekin var 1893-1895 af Fjarðaröldunni. Hún var þar sem nú er landfylling, undir malbikuðum vegi og steyptri gangstétt á Öldugötu.

Ekki er ljóst hvenær bryggjan var rifin en engin ummerki sjást lengur um hana. Ekki er minnst á bryggjuna í Fasteignamati fyrir Rasmussenshús/Gamla pósthúsið 302 frá 1916-1918 og hún er heldur ekki teiknuð á kort af kaupstaðnum frá 1907-1917. Þó segir í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar að Sigbjörn sem bjó í Gamla pósthúsinu á árunum 1930-1942 hafi gjarnan róið til vinnu í Liverpool og Imslandshúsunum frá bryggjustúf sem þá var enn framan við húsið.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Ö-Seyðisfjörður EV, 6; Eimreiðin 1903, 91; Ljósmynd Eyjólfssonar 1893-1895; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 428

NM-249:122 *Tostrupsbryggja* heimild um lendingu

"Fram undan Neðribúðinni [399] er hin gamla Tostrupsbryggja. Hún er fræg, þó hún sé ekki stór, því að undanteknum húsum fyrir vörur sínar og bryggjustúfnum, sem stendur út undan efsta húsinu og fyr er nefndur [líklega Glasgowbryggja 123], þá er þetta eina mannvirkið, sem V. T. Thostrup hefir látið eftir sig hér eftir 27 ár og hún er svo, að Ernst lyfsali kvað eitt sinn hafa sagt, að út á hana skyldi enginn maður hætta sér, nema hann hefði trygt líf sitt áður, og sagði hann sumt ósannara. Nú setur Þórarinn [Guðmundsson] þar nýja bryggju þegar minst varir, og því ekki seinna vænna að bjarga minningu Thostrup's og bryggjunnar," segir í Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903." Brúin sem ætla má að sé Tostrupsbryggja sést á ljósmynd Eyjólfssonar sem tekin var 1893-1895 af Fjarðaröldunni. Bryggjan var nokkuð löng og virðist norðan við Meyjarskemmu 031. Hún var þar sem nú er landfylling, undir malbikuðum vegi og steyptri gangstétt á Öldugötu.

Engin ummerki sjást um bryggjuna og ekki er vitað hvenær hún var rifin eða hver örlög hennar urðu. Hún er ekki teiknuð á kort af kaupstaðnum frá 1907-1917. Í Fasteignamati fyrir Neðribúð 399 frá 1916-1918 er getið um bryggju sem tilheyrði Neðribúð og sögð er 28 m löng. Það er hins vegar að öllum líkindum Neðribúðarbryggja 119 sem er sýnd á korti af kaupstaðnum frá 1907-1917 á milli Auroru 304 og Meyjarskemmu 031. Að vísu virðist sú bryggja vera á lóð Auroru.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Eimreiðin 1903, 89; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918; undirmat Seyðisfjörður, 69

NM-249:148 *Bankinn* hús

Bankinn eða Hótel Seyðisfjörð stendur við Oddagötu 6. Í því er hótélrekstur eins og þegar það var reist árið 1898. Ítarleg umfjöllun er um sögu hússins í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Þar segir: "Í Austra má lesa svohljóðandi fréttatilkynningu í september 1898: " [...] Húsið stendur rétt hjá bindindishúsinu [295] og er hið reisulegasta, 28 álnir á lengd og 14 á breidd, og hátt undir lopt og rúmgóð herbergi, og hið fegursta útsýni úr mörgum þeirra, einkum uppá loptinu, þar sem eru 11 herbergi alls, en niðri 8 herbergi, og eitt af þeim hnattborðs- og danssalur, 11 álnir í ferhyrning, með tveim þægilegum hliðarherbergjum." Hótélrekstur var í húsinu fyrstu árin en það var einnig íbúðarhús þar til Íslandsbanki keypti það árið 1930. Eftir gjaldþrot Íslandsbanka sama ár tók Útvegsbankinn við og voru þá gerðar breytingar á húsinu

eins og rakið er í Húsasöggunni: "Veigamiklar breytingar voru gerðar á húsinu þegar Útvegsbankinn eignaðist það. Þá var því lyft og steypdur undir það hár kjallari. [...] Húsið var sennilega járnvarið um leið. Margvísleg herbergjaskipan hefur verið í húsinu í tímans rás. Lengst af var starfsemi bankans aðeins á innri hluta neðri hæðar. Voru þá tvær íbúðir í húsinu. Íbúð bankastjóra bæði uppi og niðri og lítill íbúð á útloftinu. Frá því 1985 hefur starfsemi bankans verið í öllu húsinu. [...] Bifröst eða Bankinn eins og húsið er kallað í dag er dæmi um gistihús frá því um aldamót. Það er byggt í norskum sveitserstíl og kom eflaust tilhöggvið til landsins." Landsbankinn eignaðist húsið 1981 og rak útibú þar fram til XXXX

Malbikað plan er framan við húsið til suðausturs og malarplan er norðaustan við það. Grasflatir og gömul tré eru í kringum það á aðrar hliðar; reynir, birki, greni, lerki, rifs og aspir fjær.

Húsið er reisulegt og fallett og virðist vel við haldið. Það er hluti af Hótel Öldu sem starfrækt er á Seyðisfirði. Húsið er klætt með bárujárni og stendur á steypum kjallara.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 319-321

NM-249:153 *Nýjabúð/Nielsensbúð* heimild

Á lóðinni þar sem Rauðakrossskálinn 192 stendur við Oddagötu voru áður verslunarhús sem brunnu árið 1919. Fyrst var þar Rasmussensbúðin. Um hana segir í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900 sem birtist í Eimreiðinni 1903: "Rasmussensbúð er næst og álma vestur úr norðurenda. Þar bygði fyrst hús Teitur nokkur Ingimundarson 1885. Það var tvíloftað og brann síðar. Rofin keypti Finnbogi gestgjafi og gerði úr hús og hafði fyrir billíarðstofu, og er suðurendinn oft kallaður Billíarðinn. Þar í enn nýrri álmu er Brennivínsfélagið, sem fæddist 1899, þegar nýju vínlögin komu." Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir að húsið Rasmussensbúð hafi verið reist árið 1893 og var það 188 m² að stærð. Eftir að hlutafélagið Framtíðin tók til starfa árið 1907 hóf það verslunarrekstur í vesturálmú hússins og kallaði Nýjubúðina. Niels Nielsen var með verslunarrekstur í austurálmúni í Nielsensbúð. Í Húsasöggunni segir einnig: "Þessari húseign er þannig lýst í húsavirðingu frá 1897: "[...]. Síðan hefur verið byggt upp að hliðinni á húsinu annað hús sem snýr þvers fyrir hinu, veggir og þak er áfast við fyrra húsið [...] það er skilrímað niðri í "búð" skrifstofu, og skósmíðaverkstofu og geymsluhús." Skömmu síðar var bætt við enn öðru húsi jafnlöngu hina fyrsta. Mynduðu þá byggingarnar "U" í kringum húsagarð eða port [...]. Bæði Nýjabúð og Nielsensbúð brunnu í stórbruna á Öldunni í mars 1919. Í þeim bruna fór líka [...] Rekdahlshús [193]." Í Fasteignamati frá 1916-1918 eru Nýjabúð og Nielsensbúð skráðar í sitthvoru lagi, þó að húsin hafi verið sambyggð: "Nýjabúðin á Fjarðaröldu [...]. Sölubúð, stærð l. 12,9., br. 5,7 m. H. 5,1 m. (v.h. 2,6) timburhús (grindarhús) Þak árnvarið. Kjallari undir öllu húsinu, ekki nothæfur vegna bleytu. Aldur hússins 17 ár." Um Nielsensbúð segir: "Sölubúð skrifstofa og vörugueymsluhús. Stærð l. 12,9, br. 5,75, h. 5,1 m. (v.h. 2,6). Útbygging frá þessu húsi, að nýjubúð Stærð l. 6,65, br. 5,3, h. 5,1 (v.h. 2,6). Timburhús (grindbyggt). Þak járnvarið. Kjallari stærð l. 7,5 m. Br. 5,6. m. Aldur hússins er 22 ár." Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er sýnt mjög stórt hús þar sem sem Nýjabúð og Nielsensbúð voru.

Þar sem verslunarhúsin stóðu er malarplan og órækt í kringum Rauðakrossskálann 192 og braggagrúnn 527.

Engin ummerki sjást um húsin sem brunnu og ólíklegt að nokkuð sé eftir af þeim undir sverði þar sem talsvert rask varð á svæðinu í seinna stríði þegar stórt braggahverfi reis á því.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 314-315; Eimreiðin 1903, 88

NM-249:155 *Elverhøj* hús bústaður

Húsið Elverhøj stendur við Vesturveg 3. Ítarlegar upplýsingar um húsið og sögu þess eru í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Elverhøj var reist árið 1906 og var það 102,5 m² að stærð.

Árbær stóð áður á þeim stað en það var flutt innar með Fjarðará (sjá Guttakofa 483). Í Húsasöggunni segir: "Húsinu [nýja] er svo lýst í húsavirðingu frá 1906: "[...]Það er skilrúmað sundur í 3 stofur, eldhús og forstofu niðri. Á loftinu eru 2 stór herbergi, stúlnakammes og 5 smákompur [...]. Undir öllu húsinu er hár kjallari úr sementssteypu. Hann er afhólfaður í 5 rúm; eitt af þeim fyrir matargeymslu, annað fyrir þvottahús, þriðja fyrir straumingu, hún er fyrir ýmislegt [...]. Við annan gafli hússins er útbygging [...]. Í henni eru 2 stórir skápar og salerni. Undir henni er kjallari úr sementssteypu [...]."" Í bókinni Af norskum rótum segir um húsið: "Elverhøj er gott dæmi um gaflsneitt nýklassískt hús. Það kom til Seyðisfjarðar tilhöggvið og tilbúið til uppsetningar frá Strømmen Trævarefabrik í Kristjaníu." Húsið var einnig nefnt Berghús eða Bergsvilla eftir A. E. Berg sútara sem reisti húsið. Húsið var byggt sem íbúðarhús en í því var um tíma rekið hótél. Sá rekstur hætti þegar breskt hernámslið kom til Seyðisfjarðar árið 1940 en þá varð húsið aðalstöðvar hersins. Eftir stríð hefur húsið verið notað sem íbúðarhús.

Húsið er á allstórri lóð og innan hennar er gróinn garður. Mikið er af gömlum trjám framan við húsið, sjá kálgarð 409.

Búið er í húsinu og er ástand þess gott. Unnið er að viðhaldi, m.a. er verið að skipta út einföldum gluggum fyrir franska glugga. Í stofunni eru ummerki um arin sem offiserar í seinna stríði settu upp. Hann var síðar rifinn og sést viðgerðin enn í gólfinu.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 389-391; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Af norskum rótum, 160

NM-249:175 Fangahús heimild

Fangahús stóð við Oddaveg 4. Það var rífið á fyrri hluta 8. áratugar síðustu aldar. Í Fasteignamati 1916-1918 er húsinu lýst þannig: "Fangahúsið stærð, l. 6,23. br. 4,6, h. 4,84 (vh. 2,8 m). Timburhús (grindarhús) Þak og veggir járnvarið. Aldur 13 ár." Húsið var því reist 1903 ef gert er ráð fyrir því að mæling hússins hafi farið fram 1916. Ítarleg umfjöllun er um húsið í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar: "Ekki munu langtímafangar hafa verið vistaðir í fangahúsinu, heldur skotið þar inn druknum mönnum og ólátabelgjum [...]. Á lofti fangahússins var lengst af íbúð. Fangelsi þetta var starfrækt fram undir 1950. Eftir það var fangahúsið, ásamt slökkviáholdaskúr við austurenda þess, leigt út sem íbúðarhúsnaði [...]. Í brunabótamati frá 1929 er húsinu svo lýst: "Fangahús, 3 fangaklefar niðri. Gangur þvert yfir húsið. Úr ganginum upp á loftið er stigi og á loftinu eru 3 herbergi og gangur [...]."" Slökkviáholdaskúrnum er einnig lýst í Fasteignamati frá 1916-1918: "Hús stærð l. 5,9, br. 4,6, h. 3,3 m. Timburhús (grindbyggt) Þak og veggir járnvarið. Aldur 11 ár." Skúrinn hefur því verið reistur árið 1905.

Sléttuð en ójöfn grasflöt er þar sem húsið stóð, sunnan við spennustöð Rarik, á þríhyrningslaga flöt á milli tveggja gatna sem báðar tilheyra Oddagötu.

Í grassverði má sjá möl en engar byggingaleifar sjást á yfirborði. Þær kunna þó að leynast undir sverði.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 310; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:179 hús bústaður

Steinsteypt hús stendur við Oddagötu 4b. Það var byggt árið 1920 af Sigurði Björnssyni húasmiðameistara. Húsið er á mörkum þess að teljast til fornminja. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir um húsið: "Sigurður [...] byggði húsið að Oddagötu undir trésmíðaverkstæði sitt og íbúð fyrir sveina þá sem hann hafði í læri. Sigurður bjó sjálfur í Gamla skóla [179]. Við bakhlíð hússins var fjós. [...] Húsi Sigurðar er svo lýst í brunabótamati frá 1932: "Íbúðarhús og smíðaverkstæði, steinsteypt, einlyft, portbyggt með kvisti. Niðri ekkert

sundurgreint. Uppi: Sundurþiljað [...] 3 herbergi, 1 eldhús og gangur. Við húsið er byggt geymsluskúr og fjós og þar utan á rimlahjallur og áburðarhús.""

Gróinn garður er umhverfis húsið og nýlegt grindverk er í kringum garðinn.

Unnið var að endurbótum á húsinu þegar vettvangskönnun fór fram sumarið 2017. Búið var að skipta um þak á því og verið var að klæða það að utan.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 311-312

NM-249:192 *Rauðakrossskálinn* hús

Stór braggi sem gengið hefur undir ýmsum nöfnum í gegnum tíðina er við Oddagötu 2 ásamt braggagrunni 527. Á þessu svæði var stórt braggahverfi í seinni heimsstyrjöldinni en þetta eru einu heillegu leifarnar af því. Í bókinni Fremstu víglínu kemur fram að hverfið nefndist Camp Cunningham. Af öllum þeim bröggum sem reistir voru á Seyðisfirði á stríðárunum er Rauðakrossskálinn sá eini sem enn stendur. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar er ítarleg umfjöllun um Rauðakrossskálann: "Þeir voru upphaflega tveir samkomuskálarnir sem Bretarnir byggðu á Rekdahlslóðinni, en annar brann skömmu eftir stríð [líklega þar sem braggagrunnur 527 er]. Þegar Ameríkanar tóku við setuliðsvaktinni 1942, voru skálarnir settir undir ameríska Rauða krossinn. Hann notaði skálana til samkomuhalds. Þegar herinn fór, ánafnaði hann seyðfirsku Rauðakrossdeildinni húsin og voru þau áfram notuð til skemmtanahalds. Voru þar bæði leiksýningar, dansleikir og aðrar samkomur svo sem tombólur [...]" Eftir að félagsheimilið Herðubreið var byggt árið 1957 hefur bragginn verið notaður sem geymsla eða bílaverkstæði.

Malarplan og órækt er í kringum Rauðakrossskálann og braggagrunn 527.

Rauðakrossskálinn er heillegur. Smíðaður hefur verið nýr norðausturgafli í hann með stórum dyrum fyrir verkstæðisrekstur. Steyptir veggir eru í grunni braggans sem eru 0,5 m á hæð. Múrhúð á suðausturhlíð er að brotna af. Dyr eru á suðausturhlíð og tveir glerjaðir gluggar sitt hvoru megin. Aðrir gluggar eru byrgðir.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 303-304; Fremsta víglína, 43

NM-249:193 *Rekdahlshús* heimild um bústað

Á lóð við Oddagötu 2a stóð Rekdahlshús sem brann árið 1919 ásamt Nýjubúð og Nielsensbúð. "Í greininni Seyðisfjörður um aldamótin sem birtist í Eimreiðinni 1903 segir: "Þá ber næst á myndinni lítið hús í annað lengra. Litla húsið er kallað Reykdalshús. Það stóð áður úti með firði. Það á Þórarinn kaupm. og leigir. Þar voru fyrst Austri og Skafti, síðar prentsmiðja Bjarka og nú er þar skófélagið. Það félag er tveggja ára og kvað varla »geta gengið« fyrir skóleysi. Langa húsið er Neðribúðin [399]." Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar er ítarleg umfjöllun um húsið: "Það var upphaflega byggt á Vestdalseyri um miðja 18. öldina af Norðmanninum P. Rekdahl [sjá NM-252:097]. Það mun hafa verið Þórarinn Guðmundsson sem flutti húsið inn á Fjarðaröldu 1889. [...]. Húsið var töluvert stækkað þegar það var flutt inn á Fjarðaröldu. Í húsavirðingu frá 1905 er því lýst þannig: "[...] 22x12 álnir að stærð. Útbygging við eldhúsdyr [...]. Niðri í húsinu eru 4 herbergi, eldhús og forstofa. Skilrúmin niðri í húsinu eru úr 4 þumlunguma plönkum. Á loptinu eru 4 herbergi, 1 skákompa og gangur." Þegar Húsasagan kom út árið 1995 stóð grunnur Rekdahlshússins enn. Engin ummerki þess sáust á yfirborði við vettvangskönnun sumarið 2017. Rekdahlshúsið var á lóð á milli húsa við Oddagötu 4b og 4e. Það stóð á milli kálgarðs 402 og trjagarðs 400 sem sýndir eru á korti af kaupstaðnum frá 1907-1917. Af lýsingum að dæma var Rekdahlshúsið bæði notað sem íbúðarhús og fyrir ýmsan rekstur, eins og skóviðgerðir og blaðaútgáfu.

Sléttuð grasflöt er þar sem húsið var.

Engin ummerki um Rekdahlshúsið sjást á yfirborði en grunnur þess kann enn að vera undir

sverði.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Eimreiðin 1903, 88; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 305; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:205 heimild um fjós

Í Fasteignamati frá 1916-1918 eru talin upp fimm hús fyrir utan Neðribúð 399 sem tilheyrðu versluninni: "b. Vörugeymsluhús [...] [líklega sama og Nýja-Glasgow, sjá 124] c. Fiskgeymsluhús [...] [mögulega sama og hús 125 sem sýnt er á kaupstaðarkorti frá 1907-1917] d. kolageymsluhús [...] [mögulega hús 378 sem sýnt er á kaupstaðarkorti frá 1907-1917] e. Fjós og hesthús [...] [þau hús sem hér eru skráð] aldur 73 ár, þó flutt úr stað [mögulega hús 404 sem sýnt er á kaupstaðarkorti frá 1907-1917] og endurbætt á því tímabili f. Kjöttökuhús. [...] [031]." Húsið sem notað var sem fjós og hesthús og byggt var upphaflega árið 1845 er að öllum líkindum það hús sem var norðan við Mörbúðina 031 og sést á gamalli ljósmynd sem tekin var af Eyjólfvi Jónssyni 1893-1895. Þar er nú (2017) slétt malarplan og engin ummerki sjást um húsið. Eins og fram kemur í Fasteignamatinu var húsið flutt og má ætla að það hafi verið flutt innan lóðar verslunarinnar sem náði út fyrir Glasgow 124. Innan þeirrar lóðar er sýnt hús á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 sem líklegt er að hafi gegnt hlutverki fjóss og hesthúss, sjá 404.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 68; Ljósmynd Eyjólfssonar 1893-1895

NM-249:206 *Skemman* heimild um bústað

Skemman eða Jensarhús stóð á horni Bjólfsgötu og Öldugötu, við Bjólfsgötu 1. Þar reis síðar hús 045 sem enn stendur á lóðinni. Í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900 sem birtist í Eimreiðinni 1903 segir: "Þar [hjá bryggju Rassmussens 121] gengur gatan vestur úr fyrir sunnan Sýslumannshúsið [301]. Þar sunnan götu við Lónið er húsapýrping. Þar eru fyrst útihús, en svo Gíslahús Jónssonar gullsmiðs [208] [...]. Þar við Lónið er og Smiðjan. Hana á Jens gamli, myndar-karl." Ætla má að Smiðjan sem nefnd er í greininni sé sama hús og Skemman, Smiðjan og útihúsin sem nefnd eru voru líklega á sama eða svipuðum stað og eru skráð saman hér. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar er ítarleg umfjöllun um Skemmuna: "Ekkert er vitað hvenær Jens Halldórsson gullsmiður byggði "Skemmuna" við Bjólfsgötu 1, en hennar er fyrst getið í manntali 180 og þá kölluð Jensarhús. Jens bjó ásamt fjölskyldu sinni á lofti Skemmunar, en niðri var fjós. [...]" Jón G. Jónasson málrameistari keypti húsið og lóðina árið 1917 og hafði málningarverkstæði í húsinu. Hann byggði húsið sem stendur á lóðinni (2017), árið 1922, sjá 045. Í Húsasögunni kemur einnig fram að Jón hafi haft kýr í Skemmunni og að hún hafi staðið eitthvað fram yfir 1930. Húsinu er lýst í Fasteignamati frá 1916-1918: "Skemman, notuð sem fjós og heyloft. Stærð 1 5,7. br. 3,7 (v.h. 2,1.). Timburhús (grindarhús[]) Þak pappaklætt. Viðbyggður skúr l. 3,2. br. 2,5, h. 1,8. Aldur hússins um 30 ár."

Lóðin við Bjólfsgötu 1 er lítil og er hús 045 alveg út við hornið á Bjólfsgötu og Öldugötu. Bak við húsið er möl er lítil grasflöt og gömul tré. Suðvestan við það er malarplan framan við lítinn skúr.

Engin ummerki sjást um Skemmuna og má ætla að hún hafi verið rifin á 4. áratug 20. aldar.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Eimreiðin 1903, 91; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 144-145; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 82

NM-249:208 *Bóndastaðir* heimild um bústað

Bóndastaðir/Gíslahús stóð við Bjólfsgötu 3. Húsið var rífið árið 1966. Umfjöllun er um húsið í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Það var upphaflega reist við Liverpool [152] árið 1881 (sjá

207). Eftir snjóflóðið 1885 flutti Gísli Jónsson gullsmiður það að Lóni og var það þá nefnt Gíslahús. Gísli byggði úraverkstæði við húsið fyrir son sinn Friðrik. Í Húsasögunni segir einnig: "Húsinu er svo lýst í húsavirðingu frá 1881: Hús[ið] [...] er timburhús 10 ál. langt og 8 ál. breitt með kvisti og kjallara; niðri eru 3 herbergi með eldhúsi með kabyssofni; uppi er húsið ógjört innan enn þá." [...]. Í brunabótamati frá 1917 má sjá virðingu á húsinu fullgerðu með 2 skúrbyggingum við sitt hvorn gafl og dyraskúr fyrir miðju "[...]. Niðri 2 stofur, eldhús og gangur og geymsluherbergi. Uppi 2 herbergi, eldhús og gangur [...]. Skúr áfastur til íbúðar, þar 2 stofur og gangur [...]. Geymsluskúr skipt í tvennt, þar þvottapottur." Bjólfsgata liggur að miklu leyti yfir svæðið þar sem Bóndastaðir voru en að litlu leyti innan lóðarinnar við Bjólfsgötu 3.

"Þar [há bryggju Rassmussens (121)] gengur gatan vestur úr fyrir sunnan Sýslumannshúsið [301]. Þar sunnan götu við lónið er húsabyrping. Þar eru fyrst útihús [476], en svo Gíslahús Jónssonar gullsmíðs. Það stóð áður úti hjá Norskubúð [306]. Gísli hefir byggt við það handa úraverkstæði Friðriks sonar hans," segir í Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903

Bjarki Borgþórsson skráði Bóndastaði árið 2009: "Nú er bílastæði og íbúðarhús þar sem húsið áður stóð. [...] Húsið var síðan rífið í kringum árið 1966." Hnit: 65.15.715 14.00.500

Engin ummerki sjást um húsið vegna niðurrifs og vegagerðar.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 146-147; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Eimreiðin 1903, 91; Bjarki Borgþórsson, 39

NM-249:209 heimild um fjós

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er stakt hús teiknað á lóð Gömlu Prentsmiðjunnar/Götu 213 við Bjólfsgötu 5, byggt út í Lónið. Þar var að öllum líkindum fjós og hesthús sem er lýst í Fasteignamati frá 1916-1918 "Fjós og hesthús á Fjarðaröldu. Eigandi og notandi bæjarfógeti Jóh. Jóhannesson. 1. Hús, stærð 1, 10,65, br. 4,5, h. 5,15 (v.h. 2,9 m). Timbruhús (grindarhús) Þak járnvarið. Um 1/3 hússins þurkhús með geymslulofti. Aldur hússins 9 ár. Landfylling er þar sem húsið var og sjást því engar minjar um það lengur. 2. Lóð [...]. Liggur bakvið Prentsmiðjulóðina [sjá 213]. Mannvirki: Safngrifja stærð 4,5 x 4,5 m."

Bakki Lónsins hefur breyst talsvert vegna landfyllingar. Göngustígur liggur eftir bakkanum og er hann sléttur og gróinn.

Engin ummerki sjást lengur um fjós og hesthús sem var bak við Gömlu Prentsmiðjuna. Ekki er vitað hver örlög hússins voru.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 88

NM-249:211 *Nóatún* hús bústaður

Húsið Nóatún stendur við Bjólfsgötu 4. Það hefur lengst af verið notað sem íbúðarhús en síðustu ár hefur einnig verið rekin verslun í húsinu. Í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900 sem birtist í Eimreiðinni 1903 segir: "Þar [á myndinni] grámatar á lítið hús bak við [Stefánshús (214)] og sést þó varla nema strompurinn. Það heitir Nóatún. Það átti Kristján Nói (Jónsson), sem síðar keypti Auroru [304]. Nú veit eg ekkert hver á. Það hús stóð áður úti hjá Norskubúð, en flýði með öðrum snjóflóðin." Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir að húsið hafi verið reist einhvern tímamann á árabílinu 1860 til 1870. Því var fyrst valinn staður "út við Liverpool [152]" (sjá 210), en var fært inn á Ölduna eftir snjóflóðið 1885. Þar segir einnig: "Í brunabótamati frá 1916 er eftirfarandi lýsing: "[...]. Niðri 1 dagstofa, 2 svefnherbergi og 1 eldhús. Uppi 2 herbergi og gangur [...]. Dyraskúr áfastur [...]." Nóatún hefur í tímans rás tekið ýmsum breytingum. Í kirngum 1920 var húsið klætt utan með járnklæðningu með grjóthleðslumunstri, svokölluðu steinblikki, [...]. Friðrik og Unnar [sennilega kringum 1920]

grófu út kjallarann og stækkuðu og steypu vegg. Áður hafði kjallarinn verið lítið jarðhús." Húsið stendur á lítilli lóð. Jarðrask er í kringum húsið (2017), líklega vegna endurnýjunar drenlagar.

Húsið er í ágætu ástandi. Það er á hlöðnum grunni og er steinlím í hleðslum. Grunnur kjallari er undir því.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 148-149; Eimreiðin 1903, 90

NM-249:213 *Gamla Prentsmiðjan* heimild

Gamla Prentsmiðjan stóð við Bjólfsgötu 5. Húsið var rífið árið 1974. Í Fasteignamati frá 1916-1918 segir að aldur hússins sé 26 ár og var það því að líkindum byggt árið 1890. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar kemur fram að Prentsmiðjan Austri hafi verið starfrækt í húsinu til áramóta 1917. Seinna var þar ústillingarhús verslunar Stefáns Th., þá íbúðarhús og skósmíðastofa og loks var þar hraðhreinsun frá 1966 og þar til húsið var rífið. Í Húsasögunni er lýsing á Prentsmiðjunni úr brunabótamati frá 1917: ""Einlyft, innanþiljað og málað niðri, óþiljað uppi. 1 herbergi niðri og geymsla uppi. Í húsinu er raflýsing og ofn. Útveggir eru úr timbri og þak pappaklætt. Skúr er áfastur húsinu.""

Gamla Prentsmiðjan var fast norðaustan við Stefánsbúð 221, þar sem Bjólfsgata liggur. Ekkert hús er á lóðinni við Bjólfsgötu 5.

Hættumat: hættu, vegna rasks

Heimildir: Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 87; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 150

NM-249:214 *Stefánshús* hús bústaður

Stefánshús var byggt árið 1899 á sama stað og íbúðar- og verslunarhús 111 stóð en það brann árið 1898. Stefánshús stendur við Bjólfsgötu 6. Ítarleg umfjöllun er um það í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Talið er að húsið hafi komið tilnsniðið frá Noregi. Í Húsasögunni segir: "Þessu nýja myndarlega húsi er svo lýst í húsavirðingu frá 1899: "Íbúðarhús og sölubúð Stefáns Th. Jónssonar 21x13 1/2 al, hæð 14 al., standandi á Fjarðaröldu [...]. Hús þetta er byggt úr bindingsverki, klætt utan með tvöfaldri plægðri borðaklæðningu og pappi á milli. Þakið er úr borðum með pappi og járn yfir. [...] Niðri í húsinu er sölubúð, verkstæði, pakkrúm, kontór og 2 stofur og eldhús, en á loftinu eru 6 herbergi og kvistherbergi að auki. Við aðaldyrnar er stór veranda með alþiljaðri forstofu [...]. Undir öllu húsinu er kjallari, steypur úr steinlími [...]."" Í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900 sem birtist í Eimreiðinni 1903 segir: "Þar sunnar [en Bindindishúsið (295)], nær lóninu, sjást tveir litlir gaflar ljósir. Hinn nyrðri er á útihúsi [líklega sama og fjós 218] Stefáns Th. Jónssonar kaupm. en hinn er á hinu gamla íbúðarhúsi [111] hans. Það hús bygðu þeir Stefán og Sig. Johansen upp úr gömlu húsi [169], sem stóð úti hjá Norskubúð [306]. Í því hafði Chr. Ernst eitt sinn meðalásölu [...]. Þetta hús á myndinni brann 1898 [...] Nú hefir hann reist þar nýtt hús eitt stærsta og myndarlegasta hús í bænum og gæti farið með sóma hvert á land sem vildi, og er þó kvisturinn vel lítill. Þar er búð Stefáns, úrsmíðastofa og bústaður hans, þægilegur mjög og prýðilegur." Upphaflega þjónaði húsið bæði sem verslun og íbúðarhús eða þangað til Stefánsbúð 221 var byggt hinum megin við götuna árið 1907. Hefur það síðan þá verið nýtt til íbúðar.

Húsið er á flatlendi. Fallega hirtur garður (sjá 334) er suðvestan við húsið en órækt er norðaustan við það þar sem Gamla bakarí 397 stóð.

Húsið er í mjög góðu ástandi og er vel við haldið af eiganda sem keypti húsið árið 1976.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Eimreiðin 1903, 90; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 152-154

NM-249:215 *Nielsenshús* heimild um bústað

Nielsenshús var íbúðarhús sem stóð norðan við Ingimundarhús 286 (við Oddagötu 1). Húsið byggði Niels Carl Nielsen, danskur maður sem m.a. rak verslun í Nielsensbúð, sjá 153. Húsið brann árið 1908. Í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, sem birtist í Eimreiðinni 1903 segir: "Þar bak við [hótel Kr. Hallgrímssonar/Bankann 148] sjást tvö svört þök lítil og nærri jafnstór koma suður undan. Það nyrðra er Nielsenshús bókhaldara og svila Þórarins kaupm. og mun hann hafa látið byggja það sjálfur. [...] Hið syðra er Ingimundarhús [286]." Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar kemur fram að Nielsenshús hafi verið reist árið 1886 og var það 51 m² að stærð. Húsið brann árið 1908 þegar stofuofninn sprakk. Í sama riti stendur: "Í húsavirðingu frá 1886 er þessi lýsing: "11 ¼ al á lengd, 9 ¼ al á breidd, 8 ½ al á hæð; niðri 3 herbergi og eldhús með skorsteini og eldavjel og tveim ofnum. Uppi er ófullgjört; spónapak.""

Lítill auð lóð er norðvestan við Ingimundarhús þar sem Nielsenshús stóð áður.

Á lóðinni er steipt gólfplata en ekki er ljóst hvaða mannvirki hún tilheyrði.

Engin ummerki um húsið eru sýnileg á yfirborði.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Eimreiðin 1903, 89; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 313

NM-249:216 *Snæhvammur* heimild um bústað

Snæhvammur var hús sem er á meðal skráðra minja í fornleifaskrá sem Bjarki Borgþórsson vann fyrir Seyðisfjarðarkaupstað árið 2009. Þar stendur: "Húsið stóð þar sem nú er skrúðgarður á milli Hvamms (Vesturvegur 11) og Bakka (Vesturvegar 7). Á mælingakorti frá 1928 stendur húsið ásamt útihúsi. [...] Snæhvammur hét torfhús sem stóð við árbakka Fjarðará. Enn var búið í húsinu á árunum 1930-1940 en þetta var líklega síðasta íbúðarhúsið úr torfi í kaupstaðnum." Húsið er merkt inn á Kaupstaðarkort frá 1907-1917 ásamt útihúsi 237 og kálgarði 416. Líklega er Snæhvammur sama hús og getið er í Fasteignamati frá 1916-1916 undir nafninu Árbakki: "Íbúðarhús, stærð l. 4,7. br. 3,3. h. 3 m. (v.h. 1,6.). Veggir eru hlaðnir stafnar og þak úr timbri, þakið járnklætt. Kjallari hlaðinn, stærð 3,14x3,14 m. Aldur hússins 22 ár." Í fasteignamatinu er einnig getið um smiðju sem ætla má að sé útihús 237 og matjurtagarð, líklega 416. Snæhvammur/Árbakki var á lóð við Vesturveg 9. Ekkert hús stendur á lóðinni.

Lóðin við Vesturveg 9 er stór og gróin. Innan hennar vex mikið af trjágróðri.

Engin ummerki sjást um húsið. Ætla má að það hafi verið rífið og jafnað við jörðu.

Hættumat: hætta, vegna trjáræktar

Heimildir: Bjarki Borgþórsson, 69; Fasteignamat 1916-1918; undirmat Seyðisfjörður, 120

NM-249:217 *Hvammur* hús bústaður

Á Kaupstaðarkort frá 1907-1917 er teiknaður stór kálgarður á milli Bergþórshúss 292 og Snæhvamms 216. Þar var húsið Hvammur byggt árið 1921 og það stendur enn við Vesturveg 11. Engin ummerki sjást um kálgarðinn og virðist hann ekki vera nefndur í Fasteignamati frá 1916-1918. Líklegt verður að teljast að hann hafi tilheyrt Bergþórshúsi við Vesturveg 13.

Hvammur er á gróinni lóð sem er í órækt. Hún er að miklu leyti í halla til suðausturs, niður að Fjarðará. Lítið sem ekkert er af trjágróðri er á lóðinni.

Um húsið Hvamm segir í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar: "Kristján Jónsson frá Bræðraborg byggði Hvamm árið 1921. [...] Hvammur var í upphafi aðeins tæpir 19 fermetrar, einfalt, portbyggt timburhús, einungis klætt með pappa, nema austurgafllinn sem var járnvarinn." Eyjólfur Jónsson bjó í húsinu á árunum 1950-1965. Hann byggði fjós við húsið neðanvert og hlöðu innan við það. Hann breytti einnig húsinu mikið, lyfti þakinu, stækkaði húsið og byggði skúr við húsið utanvert. Mjólk var seld í Hvammi fram á miðjan sjöunda áratuginn. Húsið Hvammur og sambyggðar byggingar eru orðnar illa farnar af viðhaldsleysi.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 154; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:218 heimild um fjós

Á lóð Stefánshúss 214 við Bjólfsgötu 6 var fjós með heylofti eins og fram kemur í Fasteignamati 1907-1917: "Fjós með heylofti, stærð l. 6,2, br. 4,85 h. 4,5 (v.h. 2 m.). Veggir steinsteyptir. Þak járnvarið. Viðbyggður skúr, stærð l. 3,8. br. 2,5. h. 1,8 Þak járnvarið." Húsið er teiknað á Kaupstaðarkort frá 1907-1917 og var fast vestan við Stefánshús, í norðurhorni trjagarðs 334.

Þar sem útihúsið var er sléttuð grasflöt innan húsagarðs Bjólfsgötu 6.

Engin ummerki sjást lengur um húsið sem var að líkindum rífið.

Heimildir: Fasteignamat 1916-1918: undirnat Seyðisfjörður, 89; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:219 heimild um útihús

Á lóð Stefánshúss 214 við Bjólfsgötu 6 var geymsluhús og þvottahús eins og fram kemur í Fasteignamati 1907-1917: "Geymsluhús og þvottahús, stærð l. 6,5 m. Br. 5,15, h. 3 m. Timburhús (greindbyggt) Þak pappklætt." Þetta hús er að öllum líkindum það sem merkt er inn á Kaupstaðarkort frá 1907-1917 norðvestan við Stefánshús 214 og suðvestan við Gamla bakarí 397.

Þar sem húsið stóð er ójöfn grasflöt. Grjót sést í sverði en engin eiginleg ummerki um húsið sjást.

Ólafur Guðnason, eigandi Stefánshúss 214 og heimildamaður, man eftir hjalli á þessum stað sem rifinn var fyrir fáum árum en hann var þá að hrúni kominn.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Fasteignamat 1916-1918: undirnat Seyðisfjörður, 89; Kaupstaðarkort 1907-1917

NM-249:220 heimild

Á gömlum ljósmyndum frá Lóninu á Seyðisfirði má sjá lágreist hús á sama stað og Stefánsbúð 221 reis síðar, við Bjólfsgötu 7. Ekki er ljóst hvaða hlutverk húsið þjónaði en líklega var það útihús eða vörugeymsla fyrir verslun Stefáns Th. Jónssonar sem var í Stefánshúsi 214 á þessum tíma. Ætla má að húsið hafi verið rífið þegar Stefánsbúð var byggð 1907.

NM-249:221 *Stefánsbúð* hús verslunarstaður

Stefánsbúð stendur við Bjólfsgötu 7. Húsið var reist 1907 og hýsti fyrst um sig verslun Stefáns Th. Jónssonar kaupmanns. Stefán Th. Varð gjaldþrota í kreppunni 1930. Frá því hefur ýmis starfsemi verið í húsinu og má lesa nánar um sögu hússins í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Nú (2017) er Sýslumaðurinn á Austurlandi með skrifstofur sínar í húsinu. Í Húsasögunni segir: "Húsinu er svo lýst í húsavirðingu frá 1907: "[...]. Húsið er tvílyft. Á forsiðunni eru útbyggingar úr báðum hornum á ská 4x3 álnir. Allri forsiðunni er skipt í 3 búðir, plássíð bak við er til vörugeymsla. Efra loftið er líka til vörugeymslu [...]. Undir húsinu er hár og kostbær grunnur úr sementssteypu [...]." Þar segir einnig: "Staða Stefánsbúðar í umhverfinu hefur einnig gjörbreyst síðan hún var byggð. Húsið var upphaflega byggt fram í Lónið umflotið vatni á þrjá vegu og bryggja [222] fram með allri langhliðinni og inngangur þaðan inn á vörulager. Nú [1995] hefur verið fyllt að húsinu á alla vegu auk þess sem Bjólfsgatan hefur hækkað um eina 40 cm á þessu tímabili."

Húsið stendur suðaustan við Bjólfsgötu, á flatlendi. Bílastæði eru við báða enda hússins en slétt grasflöt og hellulagður göngustígur bak við það, við Lónið.

Stefánsbúð eða Sýslumannshúsið hefur verið gert upp og er í mjög góðu ástandi.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 155-158

NM-249:222 heimild um lendingu

"Húsið [Stefánshús 221] var upphaflega byggt fram í Lónið umflotið vatni á þrjá vegu og

bryggja meðfram með allri langhliðinni og inngangur þaðan inn á vörulager," segir í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Bryggjan er sýnd á kaupstaðarkorti frá 1907-1917. Engin ummerki um bryggjuna sjást lengur vegna landfyllingar. Hægt er að ganga þurrum fótum allt í kringum Stefánsbúð 221.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 158

NM-249:223 *Gíslahús* hús bústaður

Gíslahús stendur við Bjólfsgötu 8. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir að húsið hafi verið reist árið 1907 af Friðriki úrsmíði, syni Gísla Jónssonar úrsmíðs, og var það 98 m² að stærð. Húsið er nefnt Gíslahús eftir Gísla Jónssyni. Þess er getið að í húsinu var fyrsta fjarskiptastöðin gangsett árið 1916. Þar segir einnig: "Húsavirðing frá 1907: " [...]. Í húsinu niðri eru 3 stofur, eldhús, búr, búð og lítið herbergi að auki [...]. Á loptinu er enn óinnrjettað. Undir húsinu er kjallari úr sementssteypu 5 fet upp úr jörðu." Ítarlegri upplýsingar um húsið er að finna í Húsasögunni.

Húsið er á flatlendi við Bjólfsgötu. Mól er næst því nema á suðvesturhlið en þar er stór garður, sjá 395.

Húsið er klætt að utan með steinblikki, reisulegt hús í góðu ástandi. Húsið er notað til íbúðar.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 159-160

NM-249:228 *Skálanes* heimild um bústað

Húsið Skálanes stóð við Oddagötu 5. Það var rífið á 9. áratug síðustu aldar og er bílastæði þar nú (2017). Í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, sem birtist í Eimreiðinni 1903 segir: "En beint aftur af Bindindish. [295] er Skálanes og ekki á myndinni. Það bygði Jón á Skálanesi 1897 og veitti þar kaffi og óáfengi einn vetur. Nú er það pósthús. Það þekktist á rauðum vindlakassa, sem negldur er þar utan á."

Gerð er grein fyrir sögu hússins í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Þar segir m.a.: "[...] bæði Torfhildur [Árnadóttir eigandi hússins 1916] og Betzy [Guðmundsson eigandi hússins 1922] [...] ráku greiðasölu í húsinu." Svo segir: "Húsinu er svo lýst í húsavirðingu frá 1897: "[...]. Það er byggt úr bindingsverki, klætt utan með borðum með sementssteypu í veggjum. Þakið er úr borðum með járn yfir. Niðri í húsinu eru 4 herbergi, eldhús og forstofa [...]. Á loptinu eru 4 herbergi og miðloft [...]. Við endann á húsinu er byggt hús sem er lægra, en 6 álna langt og jafn breitt húsinu [...]. Undir því er kjallari [...]." [...] Landsbanki Íslands keypti húsið [árið 1987] til niðurrifs til að auka við bílastæði bankans." Af heimildum að dæma var pósthús rekið í húsinu og síðar meir veitingasala.

Malbikað bílastæði er þar sem húsið stóð.

Engin ummerki sjást lengur um það.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Eimreiðin 1903, 89; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 183

NM-249:237 heimild um útihús

Í fornleifaskrá sem Bjarki Borgþórsson vann fyrir Seyðisfjarðarkaupstað árið 2009 er skráð útihús sem var á sömu lóð og Snæhvammur 216 við Vesturveg 9. Um útihúsið segir: "Útihúsið stóð innan við Snæhvamm þar sem nú er steipt tjörn í skrúðgarði. [...] Útihús úr torfi og grjóti þar sem íbúar í Snæhvammi voru með búpening sinn." Ætla má að þetta útihús sé sama hús og smiðja sem nefnd er með húsinu Árbakka (sjá 216) í Fasteignamati frá 1916-1918: "Smiðja. [...] Stærð 14,7. br. 2,2 h. 2,3. Öll byggð úr grjóti og torfi." Húsið var innan kálgarðs 416, um 10 m sunnan við Snæhvamm/Árbakka 216.

Lóðin við Vesturveg 9 er stór og gróin. Innan hennar vex mikið af trjágróðri.

Engin ummerki sjást um húsið. Ætla má að það hafi verið rífið og jafnað við jörðu.

Hættumat: hætta, vegna trjáræktar

Heimildir: Bjarki Borgþórsson, 69; Fasteignamat 1916-1918; undirmat Seyðisfjörður, 120

NM-249:246 heimild um varnargarð

"Við efri hlið [Garvarísins 287] hefur verið byggt pakkhús 4 ál breitt [...] líka hefur verið byggt bólverk úr grjóti út í ána," segir í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Ekki er ljóst hvar bólverkið var nákvæmlega né heldur hvert samband þess var við sútunarverksmiðjuna í Garvíinu. Ekki sjást ummerki um það næst húsinu og ekki hefur verið komið auga á það á gömlum ljósmyndum.

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 393

NM-249:272 *Sólvangur* heimild um bústað

Sólvangur stóð við Norðurgötu 1 og var byggt 1893. Sögu hússins er gerð góð skil í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Þar kemur fram að Norðmaðurinn Sigurd Johansen lét byggja húsið en hann var upphaflega verslunarstjóri hjá Norsku versluninni og rak síðar eigin verslun. Hann seldi Eyjólfvi Jónssyni húsið 1904. Í Húsasögunni segir einnig: "Næstur eignaðist húsið Óskar Árnason rafstöðvarstjóri, en þegar hann fluttist burtu, keyptu Rafmagnsveitur ríkisins húsið og gerðu að skrifstofum og aðstöðu fyrir starfsmenn. Á síldarárunum var [...] þar rekið mótuneyti og verbúð. Kaupfélag Héraðsbúa ágirntist lóðina sem Sólvangur stóð á, fyrir nýja Sölubúð, það keypti því húsið og seldi síðar Stefáni Jóhannssyni bónda á Þrándarstöðum húsið til niðurrifs [...]. Í Húsasögunni segir einnig: "Í húsavirðingu frá 1893 er Sólvangi svo lýst: "[...]. Húsið er byggt úr bindingsverki, klætt utan með borðum; milli þilja er fyllt með sementi, þakið er klætt plægðum borðum og járnþak yfir. Undir öllu húsinu er kjallari. Í húsinu niðri eru 4 stofur eldhús og búr og 2 forstofur [...] á lopti eru 6 herbergi [...]. Húsinu fylgir fjós og þvottahús [273] með torfveggjum."

Í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, sem birtist í Eimreiðinni 1903 segir: "Þar [hjá Hrólfshúsi 278] syðst við ána sést Sólvangur, hús Johansens kaupmanns og útihús [273] norðan við. Þetta hús stendur fegurst í bænum og lét Johansen byggja sér það. Það stendur á fögrum túnbletti og um hann fallegur spalagarður, og hallar öllu jafnt niður að lóninu og ánni. Johansen á það tún og góða spildu vestur og norður frá sér." Í Fasteignamati frá 1916-1918 kemur fram að í húsinu hafi verið íbúð, banki og skrifstofa. Á þeim tíma átti Eyjólfur Jónsson Sólvang og var hann útibússtjóri eða bankastjóri. Þá voru tveir viðbyggðir skúrar við húsið. Á lóðinni þar sem Sólvangur stóð er verslun Samkaupa og bílastæði.

Engin ummerki sjást um húsið en það var rífið árið 1982.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 279-281; Eimreiðin 1903, 93; Fasteignamat 1916-1918; undirmat Seyðisfjörður, 114

NM-249:273 heimild um fjós

Fram kemur í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar að fjós og þvottahús með torfveggjum hafi fylgt Sólvangi 272 samkvæmt húsavirðingu frá 1893. Ekki er ljóst hvar þetta útihús var inni á lóð Sólvangs við Norðurgötu 1. Í Húsasögunni er einnig tilvitnun úr húsavirðingu frá 1904 þar sem fjós og þvottahús koma við sögu: "Útihús með hjalli, fjósi og þvottahúsi, eign sama nú endurvirt krónur 1600." Ætla má að þetta sé sama útihúsið (sambyggt fjós og þvottahús) en að búið hafi verið að byggja hjall við það árið 1904. Hús 276 sem merkt er inn á Kaupstaðarkort frá 1907-1907 var útihús (fjós, geymsla og þurrkhús) úr timbri eins og fram kemur í Fasteignamati frá 1916-1918. Líklegt er að það hús hafi tekið við af torfhúsunum. Það er þó ekki ljóst.

Malbikað bílastæði við matvöruverslunina Samkaup er á lóð Sólvangs þar sem fjós og

Þvottahús úr torfi voru.

Engin ummerki sjást um torfhúsin. Þau hefur líklega verið jafnað um þegar yngri hús voru tekin í gagnið og öll ummerki um það hafa verið afmáð þegar bílastæðið var gert, ef ekki fyrr.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 281; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:275 *Myndahús Eyjólfss* heimild
Jónssonar

Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir að ljósmyndastofa hafi verið reist á lóðinni við Sólvang [272] í kringum 1904. Þar segir einnig: "Myndahúsi Eyjólfss Jónssonar, er svo lýst í húsavirðingu frá 1904: "17x12 1/2 alin stórt. Það er byggt úr bindingsverki, klætt utan með plægðum borðum, þakið [klætt] plægðum borðum með bárujárni yfir og pappi á milli. Það er alþiljað innan með pappi á milli klæðninga á veggjum. Í því er stór myndastofa, dimmakammers og 3 herbergi önnur og forstofa [...]" Ljósmyndastofan var rifin 1952 og víðir hennar notaðir til þess að lengja húsið að Vesturvegi 13 [292]." Inn á lóð Sólvangs 272 er merkt hús á Kaupstaðarkort frá 1907-1917 fast norðan við Sólvang og má ætla af stærð þess og ljósmynd af Sólvangi eftir Eyjólf Jónsson að það hafi verið Myndahúsið. Húsið var á lóð Sólvangs við Norðurgötu 1. Þar er malbikað bílastæði við matvöruverslunina Samkaup.

Ælta má að Myndahúsið hafi verið þar sem bílastæði við Samkaup og Vesturvegur mætast. Engin ummerki um það sjást lengur.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 281; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:276 heimild um útihús

Hús er merkt inn á Kaupstaðarkort frá 1907-1917 fast vestan við Sólvang 272. Það var útihús úr timbri eins og fram kemur í Fasteignamati frá 1916-1918: "Geymsluhús og fjós. Stærð l. 14 m, br. 5,75 . 4,5 m. (v.h. 3 m.[]) Einn þriðji hússins er þurkhús með rímlum á 3 vegu. Timburhús (plankahús) þak járnklætt. Aldur um 20 ár." Líklegt er að það hafi tekið við af fjósi 273 sem var í húsi úr torfi. Húsið var á lóð Sólvangs við Norðurgötu 1. Þar er malbikað bílastæði við matvöruverslunina Samkaup.

Ælta má að útihúsið hafi verið þar sem bílastæði við Samkaup og Vesturvegur mætast. Engin ummerki um það sjást lengur og var það að líkindum rífið en ekki er vitað hvenær það var gert.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918: undirskrift Seyðisfjörður, 114

NM-249:277 *Framtíðin* heimild

Húsið Framtíð stendur við Norðurgötu 2. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir að húsið hafi verið reist árið 1919 og var það 156 m² að stærð. Þar segir einnig: "Í brunabótamati frá 1921 er húsinu svo lýst: "Tvílyft verslunarhús [...]. Skrifstofur, búðir og gangar [...]. Niðri: 2 sölubúðir, 2 vörugeymsluherbergi, þvottaklefi og w.c. Uppi: 3 skrifstofur, 2 vörugeymsluherbergi, þvottaklefi, w.c. og tveir gangar. Kjallari undir nokkrum hluta af húsinu úr steinsteypu [...]. Innandyra hafa breytingar orðið helstar að kjallarinn hefur verið grafinn út að fullu [...]"

Framan við húsið er endi götunnar sem búið er að loka til suðausturs og þar hefur verið komið fyrir bekkjum og borðum fyrir gesti veitingastaða í húsinu.

Á efri hæð hússins er veitingastaður og á neðri hæðinni er móttaka fyrir Hótel Ölduna og veitingastaður. Húsið er í góðu ástandi og er vel við haldið.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 282-283

NM-249:278 *Hrólfshús* heimild um bústað

Láruhús eða Hrólfshús stendur við Norðurgötu 3. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir að húsið hafi verið reist árið 1899 og var það 94 m² að stærð. Á stríðsárunum var húsið nýtt undir veitingarekstur til viðbótar við verslunarrekstur sem þá var rekinn í húsinu. Í sama riti segir einnig: "Húsi frá Láru er svo lýst í húsavirðingu frá 1899: " [...]. Niðri í húsinu eru 3 stofur, eldhús og forstofa. Á loftinu eru 3 herbergi, eldhús og gangur [...]. Við annan enda hússins er stórt forskyggni; þar er stigi upp á loftið svo og salerni. Undir öllu húsinu er steinlímdur kjallari." Kaffihúsið Kaffi Lára er rekið í húsinu.

Húsið er í góðu ástandi. Það hefur verið klætt að utan með bárujárn og á því er nýtt þakjárn. Hlaðinn kjallari er undir húsinu.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 284-286; Eimreiðin 1903, 93

NM-249:279 *Læknishús* hús bústaður

Læknishús eða Bjólfsbær stendur við Norðurgötu 5. Það hefur einnig verið nefnt Niensensbúð. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar kemur fram að Sigurd Johansen lét byggja húsið árið 1902 og var það 85 m² að stærð. Verslunarrekstur hófst í húsinu þegar Carl Nielsen keypti það 1916. Í Húsasögunni segir einnig: "Húsinu er svo lýst í húsavirðingu 1902: "[...]. Niðri í húsinu eru 4 herbergi, eldhús og búr, ásamt forstofu; á loftinu eru 6 herbergi og eldhús [...]. Við enda hússins er anddyri með uppgang til loptsins. Auk þess er í forstofunni vindutrappa, þess utan 3 útitröppur [...]. Undir húsinu er kjallari og grunnurinn sementaður.""

Í bakgarði hússins er grasflöt og trjágróður en næst húsinu er tréþallur.

Húsið er bárujárnsklætt timburhús sem stendur á hlöðnum grunni með múrhúð. Verslun er rekin í húsinu (2017).

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 287-289

NM-249:280 *Pósthúsið* hús

Pósthúsið stendur við Norðurgötu 6 og er nýtt sem íbúðar- og verslunarhúsnæði. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir að húsið hafi verið reist árið 1903 og var það 72 m² að stærð. Pósthús var í húsinu fyrst eftir að það var byggt, þá skóvinnustofa og skóverslun. Í Húsasögunni segir einnig: "Húsinu er svo lýst í húsavirðingu 1903: " [...]. Það er skilrúmað sundur niðri í 3 stofur, eldhús og lítinn kontor. Við annan enda þess er stórt forskyggni ur timbri og á bráðum annað að setjast við hinn endann [...]. Á loftinu eru 2 kvistherbergi og 4 herbergi önnur [...]. Undir húsinu er lítill kjallari [...]. Í brunabótamati frá 1916 má sjá að herbergjaskipan er á þann veg að niðri er skósmiðastofa, skrifstofa, búð, og eldhús en á loftinu fjögur herbergi og gangur." Slétt grasflöt er á lóð í kringum húsið.

Húsið stendur á hlöðnum grunni með múrhúð. Nýtt þak er á því og málað bárujárn er á útveggjum.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 290-291; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:281 *Magasín* hús

Húsið Magasín eða Skósmiðja stendur við Norðurgötu 7. Það er nýtt til íbúðar. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir að óvíst sé með byggingaár hússins, en fyrsta húsavirðing þess var gerð 1901. Í húsinu var skósmiðaverkstæði en seinna voru útbúnar íbúðir í því og hefur það lengst af verið notað til íbúðar. Í Húsasögunni segir einnig: "Húsinu er svo lýst í húsavirðingu frá 1901 "[...] byggt úr bindingsverki, klætt utan með borðum, með járnri fir; undir því öllu er kjallari. Í því eru 4 herbergi og eldhús niðri, 1 af þeim er sölubúð. Á loftinu eru 4 herbergi og

gangur. Veggir eru múrfilltir milli þilja. [...] Þíslag er við eldhúsdyr og salerni áfast við húsið. Það er að miklu leyti byggt upp úr gömlu húsi, en yfirklaðningin er ný og margt fleira nýtt." Í Fasteignamati frá 1916-1918 er húsið sagt 15 ára og styður það að húsið hafi verið byggt árið 1901.

Vel hirtur, gróinn garður er norðan og vestan við húsið. Talsverður trjágróður vex í honum. Húsinu er vel við haldið. Það er bárujárnsklætt timburhús á hlöðnum grunni sem hefur verið múrhúðaður.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 292-293; Fasteignamat 196-1918: undirnat Seyðisfjörður, 105

NM-249:282 *Kaupfélagið* hús bústaður

Húsið Kaupfélagið eða Aldan stendur við Norðurgötu 8. Þar er er rekið hótél. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir að húsið hafi verið reist af Tryggva Guðmundssyni árið 1907 og var það 114 m² að stærð. Til viðbótar verslunarrekstri var íbúð í húsinu. Þar segir einnig: "[Húsinu] er svo lýst í húsavirðingu frá 1907: "[...] [Húsið] er byggt úr bindingsverki, klætt utan með plægðum borðum, þar utan yfir með pappi og járn. Þakið er úr plægðum borðum, sömuleiðis með pappi og járn. Húsið er tvílyft undir því öllu er hár kjallari úr sementssteypu. [...] Á neðra lofti eru 4 íbúðarherbergi, krambúð, búr, eldhús, gangur og tröppupláss. Á efra lofti eru 7 herbergi, eldhús, búr og gangur. [...] Kjallaranum verður skipt í 5 herbergi; í einu þeirra er frítt standandi þvottapottur. [...] Við bakhlið hússins er útbygging frá jörðu og upp að þaki [...]. Í henni er vindiltrappa til beggja loftanna. Í henni eru 2 salerni með útrennsli [...]. Í hana er aðalinngangur hússins. [...] Vatnsleiðsla er í húsinu uppi og niðri og afrennsli út úr húsinu. [...]."

Húsið stendur á lítilli lóð vestan við Lónið. Aftan við húsið eru steypar gólfplötur úr skúrum sem hafa verið rifnir. Þarna var m.a. fjós (sjá 283).

Húsið við Norðurgötu 8 hefur allt verið gert upp á smekklegan hátt. Inngangur er af Norðurgötu.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 294-296; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:283 mannvirki fjós

"Í Fjósi og hlöðu sem tilheyrðu húsinu [Kaufélaginu 282], og standa enn baka til við kaupfélagshúsið, setti Björgvin Jónsson kaupfélagsstjóri á fót vel búna verslun með kæli, og frystiklefum (1952-63). Þar var verslað með mjólk, kjöt og fisk og annað hrámeti," segir í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Á Kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er teiknað lítið hús á bakka Lónsins, aftan við Kaupfélagið. Ætla má að í því hafi fjósið og hlaðan verið sem nefnd eru hér að framan. Aftan við Kaupfélagshúsið við Norðurgötu 8 eru steypar gólfplötur og ummerki um ýmis hús sem þarna hafa staðið í gegnum tíðina. Ekki er vitað hvort að þau hafi tilheyrt fjósi og hlöðu frá elstu tíð.

Slétt grasflöt er á milli steyptra gólfa og Lónsins en talsverð landfylling er komin þar frá því að Kaupstaðarkortið var teiknað og liggur gönguleið eftir bakkanum.

Steypu gólfplöturnar ná yfir svæði sem er um 12x5 m að stærð og snýr norðvestur-suðaustur. Í suðausturenda er snotur flísalögn á svæði sem er um 2x2 m að stærð sem ætla má að hafi verið í gömlu mjólkurbúðinni.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 295; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:284 heimild um bústað

Timburhús byggt árið 1900 stóð áður þar sem steinhúsið Hóll 294 stendur nú (2017) við Vesturveg 15. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir: "Á lóð þessari stóð áður hús sem í

húsavirðingu frá árinu 1900 er svo lýst: "Hús Ólafs Ólafssonar á Bakka norðan Fjarðarár 10 ál. langt 7 ál. breitt, 5 ál. hátt; það er byggt úr bindingsverki, klætt utan með plægðum borðum á annarri hlið og báðum göflum, en torfveggur á aðra hlið; þakið, sem er mjög lágrest er úr borðum með pappi yfir. Það er alþiljað innan og sundurskilið í 2 herbergi og anddyri; í því er 1 eldstæði með leirpípum upp úr þaki. Undir því öllu er kjallari hár og góður. Það er virt á 800 krónur." Ekki er ljóst hver örlög hússins urðu en húsið Hóll var reist á sama stað árið 1916. Engin ummerki sjást um eldra húsið.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 409

NM-249:286 *Ingimundarhús* hús bústaður

Ingimundarhús stendur við Oddagötu 1. Það stóð áður utar á Öldunni en var flutt að Lóninu eftir snjóflóðið 1885. Ítarleg umfjöllun er um sögu hússins í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar: "Einar Jónsson þurrarúðarmaður byggði hús [285] sitt við Norsku búð [306] árið 1882. Ingimundur Ingimundurson keypti húsið eftir snjóflóðið mikla, 1885 og flutti inn á Fjarðaröldu [...]. Í brunabótamati frá 1917 er húsið svo metið: "Íbúðarhús einlyft [...]. Niðri: 2 stofur og eldhús. Uppi: 2 herbergi og geymsluherbergi og eldhús [...]. Skúr er áfastur [...]. Annar skúr við bakhlið til geymslu [...]. Húsið er úr timbri [...]." Frá því þessi virðing var gerð hefur húsið verið járnvarið að fullu, kjallari stækkaður og salerni sett í viðbygginguna."

Malarvegur liggur meðfram húsinu að norðaustanverðu en húsagarður er í kringum það á aðrar hliðar. Talsvert rask hefur orðið í kringum húsið vegna framkvæmda en þegar vettvangskönnun fór fram sumarið 2017 var verið að vinna að endurbótum á húsinu og steypa sökklá undir viðbyggingar.

Húsið stendur á hlöðnum grunni sem er víða 0,3 m á hæð og sjást 2-3 umför í hleðslum utanmáls. Ekki er steinlím í hleðslunni. Ýmsir munir hafa komið í ljós við endurbæturnar á húsinu, m.a. skór og klæði.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 301-302

NM-249:287 *Garvaríð* hús

Garvaríð eða Sútunarstofa er á lóð Elverhøj við Vesturgötu 3B, niður við Fjarðará. Ítarlegar upplýsingar um húsið er að finna í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Anton Edvald Berg sútari frá Noregi kom ásamt Chr. M. Åse til Seyðisfjarðar árið 1900 til þess að setja á laggirnar sútunarverksmiðju. Þá hafði ekki verið slík verksmiðja í landinu frá tíð Innréttunganna. Sútunarstofan reis sama ár og var það 124 m² að stærð. Í Húsasögunni segir einnig: "Fyrsta virðing á húsinu, þá ekki fullloknu, er gerð árið 1900: "20x12 ál., hæð 12 ½ al. Það er byggt úr bindingsverki, klætt utan með plægðum borðum. Húsið er byggt út í ána og kvísl úr henni veitt inn í kjallarann." Árið 1902 er húsið endurvirt eftir stórfelldar endurbætur [...]: "Síðan hafa verið sett í það 2 lopt [...]. Við efri hlið hússins hefur verið byggt pakkhús 4 ál breitt úr bindingsverki með rimlaklæðningu að nokkru leyti, hitt með plægðri borðaklæðningu. Þakið er úr járn á langböndum. [...] Grunnurinn hefur síðan verið sementaður utan og innan, líka hefur verið byggt bólverk [246] úr grjóti út í ána." Sútunarverksmiðjan varð gjaldþrota árið 1912 en einhver starfsemi var í því fram á þriðja áratug síðustu aldar en eftir það hefur Garvaríð aðallega verið notað sem geymsla.

Húsið er í aflíðandi halla niður við Fjarðará á gróinni lóð. Til varnar landbroti hefur mól og jarðvegur verið settur framan við húsið og varnargarður ofan við það upp með ánni. Steypt stétt er meðfram vesturhlið hússins, frá dyrum á miðjum vegg til norðurs.

Húsið stendur á hlöðnum kjallara en múrhúðin er að mestu leyti horfin. Unnið er að endurbótum á húsinu en hleðslan í kjallaranum er orðin sigin og húsið allt orðið skakkt. Pakkhúsið sem nefnt var í húsavirðingunni 1902 stendur ekki lengur en gerði það þegar Húsasagan var rituð 1995.

Búið er að moka út úr kjallaranum og til stendur að rétta hleðslur í kjallara og steypa gólf. Verið er að setja nýja glugga í kjallarann og búið er að setja nýja glugga á efri hæðina. Hleðslur í kjallara eru rúmlega 1 m á þykkt og 1,6 m á hæð þar sem hann er hæstur. Þar sjást 8 umför hleðslu.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 392-393

NM-249:288 *Lárusarhús* hús bústaður

Lárusarhús stendur við Vesturveg 4, á horni Ránargötu og Vesturvegar. "Nú, 1903, eru komin 4 hús ný vestan lóns: [...] syðst Bókaverzlun Lárusar Tómassonar andspænis Sólvangi [272] norðan vegar [...]," segir í Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903. Ítarlega er fjallað um húsið í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Það var reist árið 1903 og var 86 m² að stærð. Lárus Tómasson leigði húsið fyrstu árin og rak bóka- og pappírsverslun í húsinu auk þess sem hann seldi minni hljóðfæri. Í húsasögunni segir einnig um Lárusarhús: "Húsinu er svo lýst í húsavirðingu frá 1902: "Íbúðarhús [...] afþiljað í 2 stofur, 2 búðir, kontor og eldhús. Á loftinu er stórt kvistherbergi og 6 herbergi önnur og miðloftið [...]. Undir öllu húsinu er kjallari." Árið 1906 eignaðist Jón Stefánsson húsið og kallaði það Brimnes. Gistiheimilið Hjá Kiddí var rekið í húsinu um áratugaskeið og gekk það undir því nafni. Í Fasteignamati frá 1916-1918 er minnst á matjurtagarð á lóð hússins en hann er ekki sýndur á Kaupstaðarkorti frá 1907-1917.

Lárusarhús/Hjá Kiddí er í austurhorni stórrar lóðar. Innan hennar er mikill trjágróður; aspir, birki, greni og rifsberjarunnar.

Húsið stendur á steiptum kjallara og hefur verið gert smekklega upp. Nýir gluggar eru í húsinu og það er klætt með ómáluðu bárujárni.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Eimreiðin 1903, 93; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 394-395; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 108; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:289 *Miðbær* heimild um bústað

Húsið Miðbæ byggðu bræðurnir Oddfreður og Jóhannes Oddssynir, þurrabúðarmenn, árið 1896 á lóð við Vesturveg 5. Um húsið og sögu þess er fjallað í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Húsið var 61 m² að stærð og í þessu litla og lágreista húsi var fyrsta verkamannafélag á Íslandi stofnað árið 1897, Verkamannafélag Seyðisfjarðar. Stofnfélagar voru milli 60 og 70 talsins. Í Húsasögunni kemur einnig eftirfarandi fram: "Í húsavirðingu frá 1906 er húsinu Miðbæ lýst þannig: "[...]. Það er 12 ½x12 ½ alin að stærð, 5 ½ alin á hæð. Það er byggt úr bindingsverki, klætt utan með borðum, nema bakveggurinn er steiptur úr sementi. Sumstaðar er klætt með pappi utan á klæðninguna. Þakið er úr borðum með báruárni yfir og pappi á milli. Í húsinu eru 4 herbergi, 2 eldhús og 2 smákompur, þess utan gangur. Það er allt þiljað innan, tvö herbergi eru máluð og betrekt. Í húsinu er múrpípa, í hana ganga 1 ofn og ein eldavél með járnþípu upp úr þaki. [...]" Húsið var rífið árið 1949. Árið 1995 var hús sem heitir Björgvin (sjá 323) flutt á lóðina, þangað sem Miðbær stóð áður.

Lóðin við Vesturveg 5 er gróin og talsverður trjágróður vex á henni. Aflíðandi halli er niður að Fjarðará til suðvesturs.

Í fornleifaskrá sem unnin var af Bjarka Borgþórssyni árið 2009 kemur eftirfarandi fram: "Þegar grafið var fyrir stólpum þeim er húsið [Björgvin] stendur á var komið niður á hleðslur úr grunni Miðbæjar og voru þær látnar ósnertar eins og kostur var á." Engin ummerki um Miðbæ sjást lengur en húsið Björgvin sómir sér vel á nýjum stað. Það stóð áður við Strandarveg 21.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 396-397; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Bjarki Borgþórsson, 68

NM-249:290 *Bakki* hús bústaður

Húsið Bakki stendur við Vesturveg 7. Ítarlegar upplýsingar eru um það í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Húsið er elsta steinhúsið í kaupstaðnum. Böðvar Pálsson söðlasmiður byggði húsið árið 1899. Í Húsasögunni segir einnig: "Húsinu er svo lýst í húsavirðingu frá 1899: "Íbúðarhús [...] á Bakka 10 $\frac{3}{4}$ x8 $\frac{3}{4}$ al. 7 $\frac{1}{2}$ al. hæð. Veggir úr steini og steinsteypu. Þakið úr borðum og papp yfir. Undir öllu húsinu er kjallari. Það er skilrúmað sundur í 3 herbergi og eldhús og alls staðar þiljað innan nema í eldhúsi. Loptið er óinnrjettað. Í húsinu er reykháfur neðan úr kjallara og upp úr þaki. Í húinu er 1 ofn og 1 eldavjel er bæði banga í reykháfinn. [...]" Er Bakki talinn marka tímamót í byggingarsögu Seyðisfjarðarkaupstaðar.

Bakki stendur á gróinni lóð á milli Vesturvegar og Fjarðarár í aflíðandi halla niður að ánni. Talsverður trjágróður er á lóðinni.

Húsið er íbúðarhús í góðu ástandi ef frá er talið forskalað bíslag við NNA-enda hússins. Múrhúð þess er mjög sprungin og illa farin. Við austurhorn hússins er hlaðinn kantur sem liggur til ASA á 2 m löngum kafla og beygir svo til NNA á 6,5 m löngum kafla. Líklegast er að þetta séu undirstöður lítils húss sem hefur verið byggt við Bakka. Kanturinn er grjóthlaðinn og er 0,2-0,3 m á hæð í SSV-enda en hækkar til NNA og er hæst þar sem hún endar við rifsberjarunna á lóðamörkum.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 394-395; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:291 *Gamla-Sýslumannshúsið* hús bústaður

Gamla-Sýslumannshúsið stendur við Vesturveg 8. Ítarleg umfjöllun er um húsið í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Sigurður Jónsson verslunarstjóri hjá Framtíðinni hf. og síðar Sameinuðu íslensku versluninni lét reisa húsið árið 1907. Það er plankabyggt og kom tilnsiðið frá Noregi. Í Húsasögunni kemur fram að í húsinu hafi skrifstofur kaupstaðarins og bæjarfógetaembættisins verið hýstar eftir 1930 þegar Hjálmar Vilhjálmsson eignast húsið og býr í því. Þar segir einnig: "Húsinu er svo lýst í húsavirðingu frá 1907: "[...]. Kjallari undir öllu húsinu [...]. Niðri í húsinu eru 3 stofur, eldhús og 2 forstofur. Á loptinu eru 3 herbergi og kvistherbergi að auki.""

Húsið er á stórri, gróinni lóð.

Þegar Húsasagan var skrifuð 1995 stóð húsið autt og ástand þess var ekki sérlega gott. Fram kemur í bókinni Af norskum rótum að til hafi staðið að rífa húsið en samstaða var meðal heimamanna að bjarga húsinu fyrir tilstuðlan Húsafriðunarnefndar. Húsið er í einkaeigu og hefur verið gert upp á vandaðan hátt.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 400-401; Af norskum rótum, 260

NM-249:292 *Bergþórshús* hús bústaður

Bergþórshús stendur við Vesturveg 13. Það hefur einnig verið nefnt Kálfatjörn. Því er lýst ítarlega í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Þar segir: "Björn Þorvarðarson trésmiður byggði þetta snotra, vandaða hús árið 1907. Því er svo lýst í húsavirðingu það sama ár: "[Húsið] er 10x8 álnir að stærð. 5 $\frac{1}{2}$ alin á hæð. Það er með timburgrind, klætt að utan með tvöfaldrum borðaklæðningu og pappi á milli. Í húsinu eru 3 herbergi, eldhús og gangur [...]. Undir húsinu er hár kjallari úr sementssteypu. Hann er skilrúmaður í þrennt. Við innganginn er skúr úr timbri [...]" Bergþór Björnsson átti húsið á eftir Birni og hefur nafn hans fest við húsið. Kálfatjarnarnafnið er frá því Þorsteinn Árnason, skipstjóri frá Kálfatjörn, átti húsið 1915-1931. Húsið er í grónum garði. Frá húsinu er aflíðandi brekka niður að Fjarðará. Birkitré eru framan við húsið, meðfram norðvesturhlið þess.

Húsið virðist vera í nokkuð góðu ástandi. Nýir gluggar voru settir í húsið 1992. Þakskegg er

útskorið en hlutar þess hafa brotnað.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 404-405

NM-249:294 *Hóll* hús bústaður

Húsið Hóll stendur við Vesturveg 15. Ítarleg umfjöllun er um það í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Stefán Th. Jónsson byggði Hól árið 1916 fyrir verkafólk sitt. Áður stóð eldra hús á lóðinni, sjá 284. Hóll er steinsteyppt hús sem lýst er þannig í Fasteignamati frá 1916-1918: "Íbúðarhús, stærð l. 6,1. m. br. 5,2 h. 5,6. (v.h. 3 m) Steinsteypuhús, þak járnlætt. Kjallari hlaðinn [...]. Viðbygging steinsteyppt [...]. Þak járnlætt." Í Húsasögunni er eftirfarandi lýsing úr brunabótamati frá 1916: ""Íbúðarhús einlyft portbyggt. Innanþiljað panel veggfóðrað og málað. Útveggir steyptir. Timburgólf. Niðri: Dagstofa, svefnherbergi og eldhús. Uppi: 2 svefnherbergi og gangur. Kjallari er undir öllu húsinu hlaðinn úr grjóti. Í húsinu eru 2 ofnar og ein eldavjel.""

Húsið Hóll er í grónum garði. Neðan við húsið er aflíðandi brekka niður að Fjarðará. Gamall trjálundur er fast suðvestan við húsið. Trépallur er neðan við húsið.

Ástand hússins virðist nokkuð gott. Í því eru nýlegir gluggar en spónaplata er í kvistglugga. Þakjárn er orðið lélegt.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 408-409; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 122

NM-249:295 *Bindindishúsið* heimild

Bindindishúsið eða Leikfélagshúsið stóð við Oddagötu, sunnan við Bankann/Hótel Seyðisfjörð 148. Það var flutt burt 1917 eða fyrri part árs 1918. Í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, sem birtist í Eimreiðinni 1903 segir: "Þá sézt hvítur húsgafl með svartri rönd skamt norður frá lóninu. Það er Bindindishúsið, en svarta röndin sýnir þak á lægra parti, sem leikfélagið hefir bygt aftan við húsið og haft er fyrir leiksvið, er húsið sjálft þá áhorfendasalur. Þar eru og haldnir fundir, tombólur, dansar og guðsþjónustur á vetrum. Þar messaði Bojsen sáluhjálpari, Östlund, Einar Jochumsson o. fl. Húsið er mesta þarfindahús." Gerð er ítarleg grein fyrir sögu hússins í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar en þar segir að húsið hafi verið reist árið 1894 og var það 92 m² að stærð. Þar segir einnig: "Það var Bindindisfélag Seyðisfjarðar sem réðst í það stórvirki árið 1894 að byggja [...] hús á Oddatúninu á Fjarðaröldu. (Þar sem nú er bílastæðið á milli Landsbankans og Bjólfsgötu 8). Árið eftir bætti Leikfélag Seyðisfjarðar um betur og lengdi húsið um 6,3 metra. Í þessari viðbót var komið fyrir leiksviði [...] og var [Leikfélagið] eigandi þess til 1914 að nýstofnað hlutafélag Seyðisfjarðarbíó hf., festi kaup á húsinu. Ekki er vitað um afdrif þess [...] en vitað er að einvern tímann fyrir 1917 eignaðist Þorsteinn borgari húsið, flutti það norður að Skálum á Langanesi og reisti að nýju. Lýsing. Í húsavirðingu frá 1894 er húsi bindindsfélagsins lýst svo: "[...]. Í báðum endunum við innganginn er þverskilrúm og er þar herbergi afþiljað öðrum megin, en forstofa og trappa upp í loftið hinum megin. Loftið er óinnrjettað [...]." Húsavirðing frá 1895 segir frá viðbót leikfélagsins "[...]. Undir húsinu er kjallari þiljaður að innan og skilrúmaður í tvö herbergi."" Í Fasteignamati frá 1916-1918 segir um Leikhúsið: "Leikhús stærð l 12,8, br. 7,7 m. H. 6,9. (v.h. 3,3.) Timburhús (grindarhús) Þak hálf járnavið og hálf pappklætt. Viðbyggt leiksvið, stærð l. 6,4. br. 7,7. h. 4,1. Þak járnlætt. Kjallari er undir leiksviðinu. Aldur hússins 20 ár." Samkvæmt Fasteignamatinu var húsið byggt 1896 en ekki 1894 eins og fram kemur í Húsasögunni.

Malbikuð gata og bílastæði eru þar sem húsið stóð.

Óvíst er að nokkuð sé eftir af húsinu þar sem það var tekið niður og flutt. Engu að síður gætu leifar af því leynst undir malbikinu.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Eimreiðin 1903, 89; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 322-323; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 95

NM-249:296 *Neðri-Tangi* heimild um bústað

Neðri-Tangi stóð á Tanganum við Öldugötu 4. Fjallað er um sögu hússins í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Ekki er ljóst hvenær húsið var byggt en veitingakonan Guðrún Jónsdóttir rak "eitt rómaðasta öldurhús kaupstaðarins" í stofum sínum. Í Húsasögunni segir einnig: "Húsinu er svo lýst í húsavirðingu frá 1897: "Hús tilheyrandi Magnúsi Sigurðssyni í Tanga á Fjarðaröldu. Það er torfhús 12 á langt, 6 ál breitt, 6 ½ al hátt; það er með timburgrind og súð úr borðum. Það er afþiljað innan niðri og aðskilið í eina stofu, eldhús og gang; á loftinu er afþiljað eitt herbergi [...]. Nú hefur verið rifinn innri torfveggurinn frá því og þar við byggður skúr úr timbri [...]. Í öðrum enda skúrsins er afþiljuð stofa [...] í hinum endanum er geymsluherbergi óþiljað innan og er gengur þvers yfir skúrin [...]." Í Húsasögunni er líkum leitt að því að húsið hafi horfið í kringum árið 1935. Húsinu er lýst í Fasteignamati frá 1916-1918 og er þá eingöngu timburhús sem talið er 20 ára gamalt en nokkuð af húsinu allmikið eldra. Það hefur því smám saman breyst frá því að vera torfhús í timburhús.

Á lóð Öldugötu 4 er malarplan norðvestan við bílskúr á Öldugötu 2 en Neðri-Tangi var að hluta þar sem malbikuð gatan og gangstétt eru í dag (2017). Engin ummerki sjást um húsið vegna niðurrifs.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 416; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 75

NM-249:297 *Efri-Tangi* hús bústaður

Húsið Efri-Tangi stendur við Öldugötu 6 á gróinni lóð. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar er ítarleg umfjöllun um húsið og sögu þess. Þar segir: "Gísli Wium trésmiður frá Brekkuseli í Tungu flutti til Seyðisfjarðar árið 1863, ásamt konu sinni Ingibjörgu Snorradóttur Wium. Þau bjuggu fyrst í Neðri-Tanga [296] en byggðu síðan hús þar við hliðna og nefndu Oddatanga [Efri-Tangi]." Ekki er ljóst hvenær húsið var byggt en er í Húsasögunni talið vera eitt elsta húsið í bænum, sennilega byggt um 1865. Í Fasteignamati frá 1916-1918 er húsið sagt vera 33 ára og samkvæmt því í fyrsta lagi byggt árið 1883. Í Húsasögunni segir einnig: "Húsinu er svo lýst í húsavirðingu frá 1884: "[...] hús þetta er 10 álnir á lengd, 9 álnir á breidd, 8 ½ al. Á hæð, byggt af timbri; niðri eru 3 herbergi og eldhús [...]. Gólf og lopt eru í öllu húsinu, en uppi er það óþiljað innan [...]." Í brunabótamati frá 1916 er þessi lýsing á Tanga: "Íbúðarhús einlyft portbyggt [...]. Niðri: Dagstofa, borðstofa, svefnherbergi, eldhús og gangur. Uppi: 2 svefnherbergi og gangur. Skúr áfastur til geymslu, skipt í tvennt. Veggir og þak úr timbri járnvörðu." Húsið er nýtt til íbúðar. Það er í mjög góðu ástandi og hefur verið gert upp á smekklegan hátt. Húsið var áður klætt með bárujárnri en er nú (2017) með timburklæðningu.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 417-418; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 74

NM-249:298 *Baldurshagi* hús bústaður

Húsið Baldurshagi stendur á gróinni lóð við Öldugötu 8. Ítarleg umfjöllun er um það í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Þar kemur fram að húsið stóð áður á utanverðri Fjarðaröldu og lenti í krapaflóði 13. janúar 1882. Það sem nothæft var úr húsinu var flutt sunnar á Ölduna og nýtt hús byggt úr því sama ár í landi Odda (sjá NM-251:002). Í húsavirðingu frá 1882 sem birt er í Húsasögunni segir: "Húsið var í vor sem leið flutt úr stað, stækkað og að nokkru leyti byggt að nýju. Það er nú 16 ál. langt 9 ál. breitt, 8 ½ al. á hæð; það er með gólfi, lopti og hanabjálka; niðri eru 4 herbergi og eldhús [...] uppi eru 4 herbergi." Í húsavirðingu frá 1903 sem einnig er

birt í Húsasögunni kemur fram að tvær útbyggingar hafi verið byggðar við það: "[...] önnur þessi útbygging er skilrímuð í tvennt og brúkaður annar parturinn fyrir búr en hinn fyrir kolahús. Hin byggingin er brúkuð fyrir þvottahús, með innmúruðum þvottapotti með leirpípu upp úr þaki." Baldurshaga fylgdi fjós og hlaða, sjá 299.

""Fjarðaralda [...]. Þarna voru líka stærri timburhús eins og Hótel Ísland (byggt 1880). Norðan við byggðina voru verslunarhús Sveinsbjörns Jacobssen í Liverpool [152], en sunnan hennar Thostrupverslunin í Glasgow [124] og Neðribúð [031]," segir í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar.

Krapahlaup varð á Seyðisfirði 1882: "Um kvöldið [13. jan] seint á vöku, dundu voðaleg og mjög eyðileggjandi krapaflóð yfir Fjarðarölduna við botn Seyðisfjarðar. [...] Frú Thostrup var borin í hús Jónasar Þ. Stephensens, Baldurshaga er stóð lítið eitt utar og neðar en hótelið [151] [...]. Rétt í því kom annað krapahlaup og skall eins og fallbyssuskot á þessu húsi. Það tók miðbikið úr húsinu, þann hlutann sem konurnar voru í og börnin og færði allt út á sjó," segir í Skriðuföll og snjóflóð II.

"Þar suður frá [Odda (NM-251:002)] á tanganum, milli lónsins og hafnarinnar, eru næst tvö geymsluhús lítil [sjá 299] en þá kemur Baldurshagi gamla lmslands. Það hús bygði fyrst Jónas Stephensen, eftir að hans hús skemdist í vatnsflóðinu 1882; síðar keypti lmsland húsið og er þar einkarvel um hýbýli gengið," segir í Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903.

Húsið Baldurshagi hefur verið gert upp og er í góðu ástandi. Verið var að vinna að viðgerðum á suðausturhlið hússins og verönd þar fyrir utan þegar vettvangskönnun var gerð 2017. Reynitré eru framan við húsið og annar yngri gróður í húsagarði. Norðvestan við húsið er hellulagt bílapan.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 419-421; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Skriðuföll og snjóflóð II, 290-291; Eimreiðin 1903, 92

NM-249:299 heimild um skemmu

"Þar suður frá [Odda (NM-251:002)] á tanganum, milli lónsins og hafnarinnar, eru næst tvö geymsluhús lítil en þá kemur Baldurshagi [298] gamla lmslands," segir í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903. Allar líkur eru á að umrædd hús séu þar sem sýnt er eitt hús litlu norðvestan við Baldurshaga á kaupstaðarkorti frá 1907-1917. Þó er það innan lóðar Odda. Í Fasteignamati frá 1916-1918 fyrir Baldurshaga er talið upp geymsluhús á lóð þess, líklega það sama og nefnt í grein í Eimreiðinni. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir: "Baldurshaga [298] fylgdi fjós og hlaða. Brann það hvorutveggja árið 1936 ásamt tveimur kúm, hesti og nokkrum hænsnum. [...] Ári síðar byggðu þeir Baldurshagafeðgar nýtt fjós úr steinsteypu norðan við húsið. Baldurshagafjósíð var nokkuð myndarleg bygging, en þar var auk fjóss, hlöðu og safngryfju, frostheldur geymsluklefi, geymsluherbergi, þvottahús og þurrkloft. [...] Fjósíð er í dag birgðageymsla og verkstæði RARIK." Gert er ráð fyrir því að geymslan og fjósíð hafi verið á sama stað en að hlutverk hússins hafi upphaflega verið geymsla eða skemma en síðar meir gegnt hlutverki fjóss og hlöðu áður en það brann 1936. Steinsteypa fjósíð sem enn stendur telst ekki til fornleifa en er merkilegt fyrir byggðasögu Seyðisfjarðar og eitt af fáum fjósum sem enn eru uppistandandi í bænum. Baldurshagafjósíð er á lóð Öldugötu 8.

Grasflöt er framan við steypa fjósíð og grindverk í kringum alla lóðina.

Ekki sjást ummerki um eldra fjós og hlöðu sem brann árið 1936.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Eimreiðin 1903, 91; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður 73; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 420;

NM-249:301 *Sýslumannshúsið* hús bústaður

Sýslumannshúsið eða Herinn stendur við Öldugötu 11. Það er nýtt til íbúðar. "Bak við öll þessi hús [Stefánshús 214, Nóatún 211 o.fl.] ber tvö ljós þök hæst við höfnina. Það syðra, með tveim strompum, er Sýslumannshúsið. Um það er girtur garður og grasblettur [sjá 335]. Það hús lét Einar Thorlacius reisa eftir að hann kom til sýslunnar 1880, en Jóhannes sýslum. keypti af honum og býr þar nú. Þar er sparisjóður Sfj. og þar var fyrst skrifstofa Bjarka á loftinu. Þar niðri var og Eggert Briem sýslum. meðan hann var settur hér," segir í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903. Ítarleg umfjöllun er um húsið í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Sýslumaður Einar Thorlacius lét reisa húsið 1884 og er það 114 m². Árið 1923 hóf Hjálpræðisherinn starfsemi í húsinu og hélst hún til 1931. Í Húsasögunni segir einnig: "Á stríðsárum var efri hæð hússins leigð til fjölskyldna en þá neðri lögðu officerar breska hernámsliðið undir sig [...]. Húsinu er svo lýst í húsavirðingu frá 1884: "[Húsið] er timburhús og allt ætlað til íbúðar [...] niðri eru 4 herbergi og eldhús að auk og forstofa [...] Uppi á lopti eru 3 herbergi [...]. Húsið er endurvirt 1904, þá er það sagt: "[...]. Það er allt þiljað innan niður og skipt í 2 stofur, 2 kontora, eldhús og gang [...]. Á loptinu eru 3 stór herbergi [...]. Þessi 2 skákompur og stórt miðloft. Undir húsinu er kjallari með steinlímdu veggjum [...]. Við bakdyr hússins er stórt bíslag með áföstu salerni; í bíslaginu er innmúraður þvottapottur með múrpípu upp úr þaki."

Sýslumannshúsið er reisulegt timburklætt hús sem er vel við haldið og í góðu ástandi. Sléttuð grasflöt er næst því en trjágrjóður á lóðarmörkum, sjá trjágarð 335.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 424-426; Eimreiðin 1903, 90

NM-249:302 *Gamla pósthús* hús bústaður

Gamla pósthús eða Rasmussenshús stendur við Öldugötu 12. Það hefur einnig verið nefnt Sigbjörnshús. Það er bárujárnsklætt timburhús. "Þar rétt sunnar [en Aurora 304] og líka neðan götu við ströndina er Gamla pósthúsið. Það byggði Rasmussen gamli, danskur, og varð hér fyrstur póststjóri og var það í 25 ár. Húsið erfði svo Rasmussen kaupm. eftir kjörforeldra sína. Hjá þessu húsi er lítill garður [sjá kálgarð 526], og gróðursett í smátrje, ribs, reynir o. fl.," segir í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir að húsið hafi verið reist árið 1870 og var það 74 m² að stærð. Húsið hefur gengið í gegnum ýmsar breytingar og viðbætur eins og rakið er í Húsasögunni. Húsið er tvílyft bárujárnsklætt hús og stendur á lítilli, gróinni lóð. Gamall bílskúr er við norðausturhorn hússins.

Unnið er að endurbótum á húsinu (2017) en ástand þess var orðið bágborið. Búið er að skipta um þak og gera upp efri hæðina.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 427-428; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Eimreiðin 1903, 91

NM-249:303 *Gamli skóli* hús

Gamli skóli stendur við Öldugötu 13 og er nýtt sem gistihús. "Bak við öll þessi hús [Stefánshús (214), Nóatún (211) o.fl.] ber tvö ljós þök hæst við höfnina. [...] Nyrðra húsið er Barnaskólinn bygður 1883, en áður var barnakensla í Ingólfi, sem flóðið tók. Á kvistinum er »Amtsbókasafnið« en bókaverzlun Lárusar Tómassonar niðri. Þar er og salur, kallaður Bæjarþingstofa, og ætti enginn ferðamaður að koma svo á Seyðisfj. að sjá hana ekki. Barnaskólinn skyggir alveg á »Auroru«, sem enginn kallar Auroru heldur »Gamla vertshúsið« [304]," segir í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903. Ítarleg grein er gerð fyrir sögu hússins í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Þar kemur fram að húsið hafi verið reist árið 1883 og var það 100 m² að stærð. Húsið var flutt tilhöggvið frá Noregi. Það átti upphaflega að rísa í hlíðinni skammt fyrir utan Fjörð (sjá 001) en eftir krapa- og vatnflóðin

veturinn 1882 var ákveðið að finna því annan stað. Í Húsasögunni segir einnig: "Skólahald var stöðugt í gamla skóla allt til ársins 1907, að nýtt og glæsilegt skólahús [154] leysti það af hólmi. [...] Tvær íbúðir voru í hússinu allar götur fram til þessa dags [...]. Húsinu er svo lýst í húsavirðingu frá 1907: " [...]. Niðri eru 3 stofur, gangur, og forstofa. Á loftinu eru 6 herbergi, stórt kvistherbergi, eldhús og miðloft [...]."

Slétt grasflöt er í kringum húsið. Lítill skúr er í suðurhorni garðsins og víðirunni er á lóðarmörkum í suðurhorni hans.

Húsið Gamli skóli hefur verið gert upp og sómir sér vel.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 427-428; Eimreiðin 1903, 90-91

NM-249:304 *Aurora* heimild um bústað

Aurora stóð við Öldugötu 14. Yngra hús stendur þar nú (2017). Í fornleifaskrá Bjarka Borgþórssonar frá 2009 kemur fram að Aurora hafi verið rífið rétt eftir 1971. "Barnaskólinn [303] skyggir alveg á »Auroru« [á myndinni af Seyðisfirði], sem enginn kallar Auroru heldur »Gamla vertshúsið«. Það bygði fyrst Guðmundur frá Hesteyri í Mjóafirði 1860, en af honum keypti Sigmundur Mattíasson; hann fór til Ameríku og seldi þá Finnboga Sigmundssyni, en eftir dauða hans var þar Kr. Hallgrímsson, og höfðu þeir þar allir veitingar og gistingu. Svo keypti það Kr. Jónsson frá Nóatúni og veitir þar óáfengi," segir í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903. Af þessari tilvísun að dæma var húsið byggt árið 1860 en í Fasteignamati frá 1916-1918 er húsið sagt 50 ára og samkvæmt því byggt 1866-1868. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar kemur fram að Þorsteinn J.G. Skaptason keypti Auroru 1903 og flutti prentsmiðju sína og Austra í húsið 1902. Þar var hann með útgáfustarfsemi til 1907 en þá flutti hann hana í Gömlu prentsmiðjuna að Bjólfsgötu 5, sjá 213

Engar minjar um gamla húsið sjást lengur.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Eimreiðin 1903, 89; Bjarki Borgþórsson, 39; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 70; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 433

NM-249:334 heimild

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er trjagarður teiknaður inn á verslunarlóðina suðvestan við Stefánshús 214. Garðurinn er enn til staðar og er í rækt. Í honum miðjum er sléttuð grasflöt. Næst Bjólfsgötu eru gömul birki- og reynitré og þar ofan við er eitt stórt grenitré. Eins eru gömul tré í vesturhorni garðsins, birki og lerki. Samkvæmt Fasteignamati frá 1916-1918 var girðing úr tré umhverfis garðinn.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 90

NM-249:335 heimild

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er trjagarður teiknaður umhverfis Sýslumannshúsið 301 sem stendur við Öldugötu 11.

Gróinn garður er í kringum Sýslumannshúsið. Norðaustan við húsið er malarplan og bílastæði. Á suðvesturmörkum lóðarinnar eru gömul reynitré og bjarkir. Í suðurhorni er ein fura og svo víðir og fleiri trjategundir í limgerði á suðausturhlið. Garðurinn var girtur með trégirðingu.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:375 heimild um kálgarð

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er mannvirki teiknað fast sunnan og suðvestan við húsið

Aurora 304 við Öldugötu 14. Samkvæmt skýringum virðist mannvirkið vera rétt en líklegra er að um kálgarð sé að ræða líkt og á lóð Gamla skólans 302. Í Fasteignamati frá 1916-1918 er hvorki minnst á rétt né matjurtagarð en getið er um afgirtan blómgarð á lóðinni.

Á lóð Öldugötu 14 er slétt grasflöt umhverfis nýlegt hús sem þar stendur. Víðir vex á lóðamörkum. Engin ummerki sjást um kálgarð eða önnur mannvirki á lóðinni.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 70

NM-249:393 heimild um leið

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er leið merkt sem tengir saman Fjarðartorfunna (sjá 001) og kaupstaðinn. Leiðin liggur í sveig frá Fjarðarbænum 001 í austri og að norðurhorni Bankans/Hótel Seyðisfjörð 148 við Oddagötu 6 til vesturs. Leiðin sést ekki austan við Ránargötu. Þar er gróin lóð í kringum Seyðisfjarðarkirkju 050 og malarplan. Vestan við Ránargötu er enn malarvegur á leiðinni sem liggur að húsi við Fjörð 1.

Flatlent svæði.

Engin ummerki sjást um leiðina innan verndarsvæðisins.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:394 heimild um rétt

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er mannvirki fast norðvestan við Fangahús 175 sem stóð við Oddagötu 4. Samkvæmt skýringum á kortinu var mannvirkið rétt. Sé tekið mið af hlutverki Fangahússins er líklegt að um lítinn afgirtan garð hafi verið að ræða sem fangar hafa getið viðrað sig í. Ekki er getið um girðingu eða önnur mannvirki á lóð Fangahússins en Fangahúsið sjálft og geymsluskúr fyrir slökkviáhöld, sjá 175.

Sléttuð en ójöfn grasflöt er þar sem Fangahúsið og garðurinn var, sunnan við spennustöð Rarik, á þríhyrningslaga flöt á milli tveggja gatna sem báðar tilheyra Oddagötu.

Engar sýnilegar minjar eru um garðinn á yfirborði.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:395 heimild

Á Kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er trjágarður teiknaður sunnan Gíslahúss 223. Um hann var girðing úr tré samkvæmt Fasteignamati frá 1916-1918.

Slétt grasflöt er í trjagardinum en birkitré og hlynur inni í garðinum. Víðirunni er meðfram suðausturjaðri garðsins og rifs er meðfram suðvestur- og norðvesturhliðum.

Engin sýnileg mannvirki afmarka garðinn en smákantur er meðfram beði með víðirunnum á suðausturhlið garðsins.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 96

NM-249:397 *Gamla bakarí* mannvirki

Gamla bakarí var við Oddagötu 3. Það var rífið fyrir fáum árum síðan að sögn heimildamanns, Ólafs Guðnasonar íbúa á Bjólfsgötu 6, og var þá að hruni komið. Ítarleg umfjöllun er um húsið í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar og þar segir að húsið hafi verið reist árið 1890 og var það 22 m² að stærð. Jörgensen bakari bakaði í húsinu frá 1890 til að minnsta kosti 1903. Þá fór hann að baka brauð í Odda NM-251:002. Í Húsasögunni segir einnig: "Ekki er vitað til að önnur starfsemi hafi verið í gamla brauðgerðarhúsinu eftir að bakaríið lagðist af [árið 1903] og hefur

Það mest verið notað til geymslu [...]. Í Fasteignamati frá 1916-1918 segir um "Brauðgerðarhús á Fjarðaröldu: "Brauðgerðarhús, stærð l. 5,1 m. br. 4,5 m. h. 3,5 m. (v.h. 2,7 m.). Viðbyggt geymsluhús, stærð l. 5,1, br. 5,1. h. 3,4 m.) Timburhús (grindbyggt). Þök járnvarin. Viðbyggtur kolaskúr, stærð l. 2,4 br. 9,6, h. 2 m. Þak járnvarið. Aldur húsanna um 30 ár". Lítil ummerki um bakaríið sjást lengur en þó er steipt gólfplata á staðnum.

Malarbingur er norðaustan við gólfplötuna. Í kringum hana er möl og grjót sem gras er farið að vaxa í.

Gólfplatan er 3,4x2,3 m að flatarmáli.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 308-309;

NM-249:398 heimild um kálgarð

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er kálgarður teiknaður suðvestan og suðaustan við Ingimundarhús 286. Engin ummerki sjást um kálgarðinn lengur.

Flatlent svæði er í kringum húsið. Verið er að byggja við Ingimundarhús þar sem kálgarðurinn var og búið að grafa fyrir og steypa undirstöður grunns með kjallara.

Engin ummerki sjást um kálgarðinn en þess má geta að gömul tré, greni, reynir og birki eru á lóðamörkum á móti Bjólfsgötu 6.

Hættumat: stórhætta, vegna byggingar

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:399 *Neðribúð* heimild um verslunarstaður

Neðribúð stóð við Öldugötu eins og hún lá áður fyrr, fast vestan við Mörbúðin 031 sem stendur við Öldugötu 16. Húsið brann til kaldra kola árið 1931 eins og fram kemur í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Á sama eða svipuðum stað stendur nú (2017) íbúðarhús við Oddagötu 4e. Í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900 sem birtist í Eimreiðinni 1903 segir um Neðribúð: "Langa húsið er Neðribúðin. Hana bygði Jón Árnason, kallaður Árnasen, 1856, hafði áður verzlað 2 ár á Eyrinni (Vestdalseyri), en var þar áður verzlunarstj. Ö. &W. Á Öldunni verzlaði hann undir nafni Knutzons og var það kölluð Neðribúðin til aðgreiningar frá Glasgow [124], sem var ofar. V. T. Thostrup kaupir af Knutzon 1873, en Þórarinn Guðmundsson af Thostrup 1901." Neðribúð er lýst með eftirfarandi hætti í Fasteignamati frá 1916-1918, en þar er hún sögð 73 ára, byggð 1845: "Íbúðarhús, skirfstofa og sölubúð, stærð l. 21,7, br. 7,9, h. 7,3 m. (v.h. 3,2) Timburhús (grindarhús) Þak járnvarið. Viðbyggtur skúr, stærð l. 13,75. br. 1,95, h. 3,4 m. Þak járnvarið. Aldur: Tveir þriðju hlutar hússins eru 73 ára gamli, en einn þriðji hluti (sölubúðin) 25 ára. Þegar sölubúðin var byggð var gamla húsið minkið endurbætt t.d. klætt utan og járnþakið sett."

Suðvestan við það íbúðarhúsið við Oddagötu 4e er slétt grasflöt og eitt stórt aspartré en víðirunni á lóðarmörkum til suðvesturs og norðvesturs.

Engin ummerki sjást um Neðribúð. Lóðin sem tilheyrði versluninni var mjög stór en hún er talin 9230 m² í Fasteignamatinu 1916-1918 og er sýnd á kaupstaðarkorti frá 1907-1917. Innan hennar voru, auk Neðribúðar, Mörbúð 031, fjós og hesthús (sjá 205 og 404), Nýja-Glasgow (sjá Glasgow 124), fiskgeymsluhús (sjá 125) og kolageymsluhús (sjá 378), auk fiskireits 377, Torstrupsbryggju 122, bryggju við Glasgow 126 og trjágard 400. Aðeins hluti lóðarinnar lendir innan verndarsvæðis í byggð.

Hættumat: hætta, vegna rasks

NM-249:400 heimild

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er trjágardur teiknaður á milli Rekdahlshúss 193 og Neðribúðar 399. Lóðamörk liggja um hann miðjan svo hann virðist hafa tilheyrt bæði lóð Neðribúðar og Rekdahlshúss. Gardurinn var líklega að hluta undir húsi við Oddagötu 4e og að

hluta suðvestan við það.

Sléttuð grasflöt er suðvestan við Oddagötu 4e.

Engin ummerki sjást um trjágardinn, engin tré og engin mannvirki sem afmörkuðu hann. Í Fasteignamati frá 1916-1918 kemur fram að blómagarður hafi verið afmarkaður með trégirðingu og ætla má að blómagarðurinn og trjágardurinn sé einn og sami garðurinn.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:402 heimild um kálgarð

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er kálgarður teiknaður suðvestan við Rekdahlshús 193. Kálgarðurinn var á auðri lóð á milli húsa við Oddagötu 4b og 4e, norðvestan við spennustöð RARIK.

Sléttuð grasflöt er þar sem kálgarðurinn var.

Engin ummerki sjást um hann lengur.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:405 heimild um kálgarð

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er kálgarður teiknaður um 10 m vestan Skósmiðjunnar 281. Kálgarðurinn var líklega þar sem lóðamörk Norðurgötu 7 eru við Ránargötu. Þar er sléttuð grasflöt og rifs- og víðirunnar á lóðamörkum.

Kálgarðurinn var að hluta í húsagarði og að hluta rétt utan hans, við Ránargötu. Gömul birkitré eru á því svæði.

Engin ummerki sjást um kálgarðinn.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:406 heimild

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er trjágardur teiknaður umhverfis Hrólfs húsi/Láruhúsi 278. Ránargata liggur að hluta yfir garðinn. Aftan við Hrólfs húsi er húsagarður, næst húsinu er hellulögð stétt með útiborðum og bekkjum en fjær er slétt grasflöt. Eitt stórt reynitré er í garðinum en búið er að saga niður nokkur önnur gömul tré.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:407 heimild um kálgarð

Á Kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er kálgarður teiknaður rúmlega 10 m sunnan við húsið Sólvang 272. Garðurinn var við lóðamörk á milli lóðar Sólvangs við Norðurgötu 1 og Elverhøj 155 við Vesturveg 3.

Þar er malbikað bílastæði við matvöruverslunina Samkaup.

Engin ummerki sjást lengur um kálgarðinn.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:409 heimild um kálgarð

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er kálgarður vestan við Elverhøj 155 og innan hans er trjágardur. "Hið elsta af trjám í þessum gördum var ilmreynir við Elverhøj, gróðursettur 1920," segir í Byggðasögu Seyðisfjarðar. Kálgarðurinn var á lóð Elverhøj við Vesturveg 3.

Þar er slétt grasflöt með mikið af gömlum trjám; birki og reyni.

Engin ummerki sjást um kálgarðinn en þess má geta að rabarbari og rifsberjarunni eru í

vesturhorni garðsins.

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; BS, 15

NM-249:410 heimild um leið

Á kaupstaðarkorti er teiknuð leið sem liggur frá Vesturvegi (sjá 428) til suðurs og endar við Elverhøj 155. Leiðin er á svipuðum eða sama stað og heimreiðin að húsinu liggur í dag (2017).

Engin ummerki um eldri veg sjást á yfirborði.

Hættumat: hætta, vegna vegagerðar

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:411 hús fjós

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er lítið mannvirki teiknað um 5 sunnan Elverhøj 155. Það var að öllum líkindum fjós en í fasteignamati 1916-1918 fyrir Seyðisfjarðarkaupstað er getið um fjós á lóð Elverhøj: "fjós, stærð l. 5,25, br. 4,25, h. 4,5 m (v.h. 3m.). Steinsteypuhús. Þak pappklætt. Aldur 5 ár." Fjósið stendur enn (2017) á lóð Elverhøj við Vesturveg 3 og er því yfir 100 ára.

Fjósið er á gróinni lóð, fast sunnan við lóðamörk á milli Vesturvegar 3 og Vesturvegar 5.

Fjósið virðist í góðu ástandi, þak er heilt og gluggar og dyr í lagi. Á vesturgafli eru tvíbreiðar dyr sem gefa til kynna að fjósið hafi verið notað sem bílskúr á seinni árum. Lítil gluggi er ofan við dyrnar. Lítil viðbygging er á húsinu út frá austurgafli sem er mjórri og lægri en vesturhluti hússins. Húsið er fagurlega málað með litríkum mynstrum.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 114

NM-249:412 heimild um kálgarð

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er kálgarður teiknaður vestan Miðbæjar 289 á lóð við Vesturveg 5.

Kálgarðurinn var fast VSV við Vesturveg og er líklega að hluta kominn undir núverandi veg. Á lóðinni er sléttuð grasflöt og trjágróður. Gömul reynitré og grenitré eru næst veginum og rabarbari.

Engin ummerki sjást um kálgarðinn. Ekki er þess getið í fasteignamati frá 1916-1918 að girðing eða gerði hafi afmarkað kálgarðinn.

Hættumat: hætta, vegna vegagerðar

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 118

NM-249:413 heimild um kálgarð

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er kálgarður teiknaður vestan við íbúðarhúsið Bakka 290 við Vesturveg 7. Kálgarðurinn var á milli Vesturvegar og Bakka og er að líkindum að hluta kominn undir núverandi veg.

Kálgarðurinn var þar sem er nokkuð flatlend, sléttuð grasflöt með þéttum trjágróðri. Trén eru mörg orðin nokkuð gömul, birki, reynir og greni.

Engin ummerki sjást um kálgarðinn. Ekki er þess getið í fasteignamati frá 1916-1918 að girðing eða gerði hafi verið í kringum kálgarðinn.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918: undirmat, Seyðisfjörður,

NM-249:414 þúst leið

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er teiknuð leið sem liggur af Vesturvegi 428 að Gamla-Sýslumannshúsinu 291. Leiðin lá fast norðaustan við göngustíg sem liggur að húsinu suðvestanverðu.

Lóðin sem leiðin lá um er grasi gróin og flatlend. Innan hennar er talsverður trjágróður.

Þar sem ætla má að leiðin hafi legið er lágur hryggur sem er 11-12 m á lengd, 2 m á breidd og 0,1 m á hæð. Hann sést ekki utn lóðamarka til suðausturs.

Hættumat: hætta, vegna ábúðar

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:415 hús útihús

Á Kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er hús teiknað um 10 m vestan við Gamla-Sýslumannshúsið 291, inni á lóð þess. Það stendur enn og var fjós og geymsla skv. Fasteignamati frá 1916-1918: "Geymsluhús og fjós, stærð l. 10,4 m. br. 3,6, h. 3,8 (v.h. 2,2). Byggt úr steinsteypu þak pappaklætt. Aldur 5 ár." Talið með lóðinni er safngryfja: " steinsteyppt með timburþaki, stærð l. 3,6. br. 3,6 m." Er þar líklega um að ræða haughús fyrir fjósið.

Húsið stendur við norðvesturjaðar lóðarinnar við Vesturveg 8. Lóðin er gróin og á henni vex talsverður trjágróður.

Húsið hefur verið nýtt sem geymsla og bílskúr síðustu ár af núverandi eigendum. Þeir hafa gert það upp að miklu leyti. Gólfíð var steyppt, nýtt þak er á því og gert hefur verið við vegg. Dyr eru á miðri suðausturhlið. Gluggar voru sitthvoru megin við þær en steyppt hafði verið upp í þá. Staðsetning þeirra er sýnd með hvítmáluðum rimlaflekum. Á norðausturgafli er bílskúrshurð. Búið er að steypa gólf í húsið. Haughús og mjólkurkælir voru við suðvesturenda hússins en búið er að rífa þau mannvirki og sjást engin ummerki um þau.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:416 heimild um kálgarð

Á Kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er teiknaður kálgarður inni á lóð við Vesturveg 9 ásamt Snæhvammi/Árbakka 216 og útihúsi/smiðju 237.

Lóðin við Vesturveg 9 er stór og gróin. Kálgarðurinn var þar sem er sléttuð grasflöt. Á henni vaxa mörg stór og gömul tré; greni og birki auk fleiri tegunda sem mun minna er af.

Þess er getið í Fasteignaskrá frá 1916-1918 að matjurtagarður sé á lóðinni og að í kringum hann sé girðing sem er torfgarður með vírstreng. Engin ummerki um kálgarðinn eða torfgarð í kringum hann sjást lengur.

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Fasteignamat 1916-1918; undirmat Seyðisfjörður, 120

NM-249:417 heimild um leið

Á Kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er leið teiknuð sem liggur frá Vesturvegi 428 til suðausturs að Fjarðará. Leiðin var á milli lóða við Vesturveg 7 (Bakka) og Vesturveg 9 (Snæhvammur/Árbakki) og lá líklega frá Leiruvíkurvaði 056.

Leiðin lá þar sem lóðamörk eru en þar vaxa rifsberjarunnar og annar runnagróður og há tré eru allt í kring.

Engin ummerki sjást um leiðina vegna gróðurs.

Hættumat: hætta, vegna trjáræktar

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:421 heimild um kálgarð

Á kaupstaðarkorti frá 1907-1917 er kálgarður teiknaður fast suðvestan við torfbæinn

Lón/Jóhönnubæ en kálgarðurinn tilheyrði því býli. Á þeim stað stendur Seyðisfjarðarkirkja 050 sem flutt var frá Vestdalseyri og vígð árið 1922. Samkvæmt Fasteignamati frá 1916-1918 var kálgarðurinn 189 m² og var torfgarður umhverfis hann.

Öll ummerki um kálgarðinn eru horfin vegna bygginga og vegagerðar.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1917-1917; Fasteignamat 1916-1918; undirmat Seyðisfjörður, 97

NM-249:428 *Vesturvegur* heimild um leið

Á Kaupstaðarkort frá 1907-1917 er Vesturvegur teiknaður og er það því gamall vegur. Leiðin liggur norðvestur-suðaustur. Vegurinn lá frá Norðurgötu til VSV, eins og hann gerir enn. Lengi hefur verið malbikaður, tvíbreiður vegur á Vesturvegi og er það leiðin til og frá Seyðisfirði þegar komið er yfir Fjarðarheiði.

Engin ummerki sjást um gamla veginn en ekki er útilokað að eitthvað sé eftir af honum undir núverandi vegi.

Hættumat: hætta, vegna vegagerðar

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:436 heimild

Krapahlaup varð á Seyðisfirði 1882: "Um kvöldið [13. jan] seint á vöku, dundu voðaleg og mjög eyðileggjandi krapaflóð yfir Fjarðarölduna við botn Seyðisfjarðar. [...] Tjónið af hlaupunum þessum var mikið, auk stórskemmda á húsunum tveimur [hótelinu (151), eig. J. Chr. Thostrup, og Baldurshaga (298), eig. Jónas Þ. Stephensen] eyðilögðu þau tvo fiskskúra, ásamt því, er í þeim var geymt, nokkra báta og ýmislegt fleira. Eignatjónið var metið þannig: Tjón Thostrups kr. 8000.00, Jónasar Stephensens kr. 3500.00, Jóns Einarssonar kr. 400.00, Guðmundar Jónssonar kr. 250.00 og Einars Pálssonar kr. 100.00, eða samt. Kr. 12250.00," segir í Skriðuföll og snjóflóð II. Nákvæm staðsetning fiskiskúra þeirra sem nefndir eru hér að framan er ekki ljós en líklega voru þeir við Öldugötu, mögulega nálægt Thostrup bryggju [tilvísun].

Heimildir: Skriðuföll og snjóflóð II, 290, 292

NM-249:475 heimild

"Sunnar litlu sér yfir Rasmussen [153] á eitt vöruhús Þórarins [Meyjarskemma 031]. [...] Sunnan undir því er bæjarstofnun, þar sem karlmenn geta skotist inn til skjótra þarfinda sinna, og gæti Seyðisfj. verið þar góð fyrirmynd Rvík og hinum borgunum, þar sem allir eru í vandræðum og neyðast til að ganga allra erinda sinna í hvert afdrep sem fæst," segir í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903. "Þetta mál lá þungt á bæjarstjórn og var því tekið fyrir á fundi 3. mars 1897. Þar var ákveðið að leysa þetta mál með því að koma upp ákveðinni stofnun eða athvarfi, sem í fundargerð er nefnt því erlenda og fína nafni "pissoir." Var Gísli Jónssyni gullsmið falið að kanna kostnaðinn við smíði hússins og hvernig innréttingum yrði best hagað á slíkri stofnun. Ekki mátti kostnaður þó fara að neinu ráði fram yfir 100 krónur," segir í Byggðasögu Seyðisfjarðar. Kamar þessi sem nefndur er í heimildum hér að framan var sunnan við Meyjarskemmuna 031 þar sem nú (2017) er malbikað plan á milli húsa við Öldugötu 14 og 16.

Engin ummerki sjást um kamarinn og ekki vitað hversu lengi hann stóð eða hver örlög hans urðu.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Eimreiðin 1903, 89; BS, 183

NM-249:480 *Gulltorgið* heimild um varnargarð

"Fjarðará mæðir nú á oddanum en er að fylla lónið fyrir innan. Það fyllir alt um flóð, svo að

nærri verður jafnhátt veginum, og er þar hlaðin upp öll norðurhlið lónsins frá húsunum og vestur á krókinn og vegurinn á brúninni [...]. Þar [hjá Lóni/Jóhönnubæ 010] er brú [481] fram undan yfir rás og bæði á henni og öllum flóðgarðinum er háski að ganga í dimmu, því alt er ógirt," segir í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900 sem birt var í Eimreiðinni 1903. "Þarna við Lónið [hjá Bjólfsgötu 6 og 7] var hlaðið bólverk í atvinnubótavinnu, þótti dýrt og var þessi hluti Bjólfsgötu því kallaður Gulltorgið," segir í Árbók Ferðafélags Íslands 2005. Varnargarðurinn sem hér var lýst að framan lá frá vesturhorni Stefánsbúðar 221 til suðvesturs "á krókinn" og sést á gömlum ljósmyndum af byggðinni við Lónið. Gerð hefur verið talsverð landfylling suðaustan við Bjólfsgötu og er nú gengt aftan við Stefánsbúð sem ekki var áður. Varnargarðurinn hefur því lent undir landfyllingunni. Suðausturjaðar Bjólfsgötu er ofan á honum og bílastæðin meðfram götunni á milli Stefánsbúðar og Seyðisfjarðarkirkju 050.

Malbikuð gata og bílastæði eru þar sem varnargarðurinn var.

Engin ummerki sjást um varnargarðinn en ætla má að hann sé nokkuð heillegur undir götunni.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Eimreiðin 1903, 92; ÁFÍ 2005, 213

NM-249:481 heimild um brú

"Fjarðará mædir nú á oddanum en er að fylla lónið fyrir innan. Það fyllir alt um flóð, svo að nærri verður jafnhátt veginum, og er þar hlaðin upp öll norðurhlið lónsins frá húsunum og vestur á krókinn og vegurinn [sjá varnargarð/leið 480] á brúninni [...]. Þar [hjá Lóni/Jóhönnubæ 010] er brú fram undan yfir rás og bæði á henni og öllum flóðgarðinum er háski að ganga í dimmu, því alt er ógirt," segir í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903. Brúin var líklega á miðri Bjólfsgötu, litlu austan við Seyðisfjarðarkirkju 050.

Engin ummerki sjást um brúna.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Eimreiðin 1903, 92

NM-249:483 *Guttakofi* heimild um bústað

Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir: "Elverhøj [155] er reist þar sem áður stóð Teitshús, líka kallað Árbær." Í sama riti er eftirfarandi lýsing á Árbæ í húsavirðingu frá 1894: ""9 og 1/2 alin á lengd og 6 álnir á breidd, 6 og 1/2 alin á hæð. Byggt úr bindingsverki, klætt utan með borðum nema á aðra hliðina er grjótveggur. Niðri er 1 stofa og eldhús, loptið er alþiljað en ekkert skilrúm."" Teitshús/Árbær stóð á lóð við Vesturveg 3 en var flutt á Vesturveg 17 árið 1906. Húsið var 21 m² og eftir að það var flutt var það einnig kallað Bakkakot og Guttakofi eftir Guttormi Einarssyni sem þar bjó. Í húsavirðingu frá 1906 sem birtist í Húsasögunni segir: ""Teitshús" áður eign A. E. Berg sútara nú eign Guttorms Einarssonar [...]. Það hefur verið flutt burt af þeim stað, sem það áður stóð á, á annan stað nokkuð frá. Áður var það nokkuð niðurgrafið og náði þá ekki klæðningin nema nokkuð niður eftir veggjunum. Nú stendur það á steingrunni með kjallara. [...]."
Í brunabótamati frá 1916 er húsinu svo lýst: "Íbúðarhús einlyft portbyggt. Innanþiljað panel og skilrúmsborðum, málað og veggfóðrað. Niðri: Stofa, eldhús og gangur. Uppi: Herbergi og gangur. Útveggir pappavarðir. Þak járnvarið. Í húsinu er 1 ofn og 1 eldavél." [...] Enginn búskapur tengdist húsinu og stunduðu íbúar þess ýmsa daglaunavinnu." Ekki fundust upplýsingar um það hvenær húsið var fyrst reist við Vesturveg 3. Húsið var rífið um miðjan sjöunda áratuginn. Engar frekari upplýsingar fundust um þetta hús eða aldur þess. Engar sýnilegar byggingar eða mannvirki sjást á lóðinni við Vesturveg 17 en þar er lítið grasi gróið svæði á milli vegarins og Fjaðarár í aflíðandi halla niður að ánni. Neðst í hallanum er svo brattur bakki.

Engin ummerki sjást um húsið á yfirborði og nákvæm staðsetning þess er ekki þekkt. Það virðist ekki vera merkt inn á Kaupstaðarkort frá 1907-1917.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 390, 410-411; Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:505 heimild

"Sunnan Vesturvegar, rétt hjá Hótel Elverhøj [155], voru byggðir skálar," segir í Seyðfirskum hernámsspáttum. Ekki er ljóst hvar þessir herskálar risu og er eina svæðið sem kemur til greina í húsaögörðum Elverhøj við Vesturveg 3 og Miðbæjar 289.

Sunnan Vesturvegar eru grónir húsaögar með trjágróðri. Næst veginum er flatlent en litlu neðan við hann, neðan við húsin við götuna, hallar landi niður að Fjarðaránni til suðausturs.

Engin ummerki sjást lengur um herskálana og nákvæm staðsetning þeirra og umfang ekki þekkt.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Hernámsspættir, 42

NM-249:516 heimild

"Loftvarnarbyssur voru a.m.k. á tveim stöðum í bænum [sjá einnig 515]. Við byssustæði þessi voru gerð virki. Sandpokum var hlaðið hringinn í kring um þau, einn meter á hæð eða vel það. [...] hitt var á malarkambinum rétt fyrir utan kvikmyndahúsið á Öldunni. Byssur þær, sem voru í virkjum þessum, voru fallbyssur töluvert hlauplangar," segir í Seyðfirskum hernámsspáttum.

"Byssan á Öldunni var síðar flutt þaðan út á Vestdalseyri [TILVÍSUN?]," segir í Fremstu víglínu. Landfylling er þar sem loftvarnarbyssan á Öldunni var og gangstétt meðfram Öldugötu.

Heimildir: Hernámsspættir, 77; Fremsta víglína, 46

NM-249:517 heimild

"Nokkra athygli vakti sandpokavirki eitt, sem um skeið var hér í bænum. Virki þetta var á grasflötinni fyrir utan "Elverhøj", þar sem aðalbækistöðvar hersins voru. [...] Því var veitt athygli, að fáum dögum eftir að Gort lávarður kom í heimsókn til Seyðisfjarðar, var virki þetta rífið til grunna, svo ekki sást urmull eftir af því. Maður nokkur sagði mér, sem eitt sinn var svo frægur að koma í virki þetta, að það hefði verið notað sem vanhús fyrir þjónana á "Elverhøj", segir í Seyðfirskum hernámsspáttum. Sandpokavirkið var í garðinum framan við Elverhøj, á milli hússins og Vesturvegar. Þar var kálgarður 409.

Á milli Vesturvegar og Elverhøj er sléttuð grasflöt þar sem mikið er af gömlum trjám.

Engin ummerki sjást um sandpokavirkið og nákvæm staðsetning þess er ekki þekkt.

Hættumat: engin hættu

Heimildir: Hernámsspættir, 79-80

NM-249:523 Framnes hús bústaður

Húsið Framnes eða Arabía stendur yst á Tanganum við Öldugötu 2, byggt 1923. Ítarleg umfjöllun er um húsið í Húsaögu Seyðisfjarðarkaupstaðar: "Það vakti mikla athygli í kaupstaðnum þegar Ari Arnalds sýslumaður hóf að byggja hið glæsilega einbýlishús sitt fram í Tanganum við Lónið. Þótti hugmyndin djörf og jafnvel eilítið glannaleg. Byggja þurftu Tangann upp og styrkja, svo sjór flæddi ekki um udnirstöður hússins. Þurftu þeir sem unnu við grunninn að sæta lagi og byggja á fjöru, hvort sem var að nóttu eða degi. ... Ari byggði húsið í eigin nafni en leigði ríkinu nðeri hæðina undir skifstofur embættisins. Hann bjó sjálfur uppi ... . Húsið var manna á meðal kallað Arabía í höfuðið á skapara sínum. Sjálfur skýrði Ari húsið Framnes og helst það nafn enn." Í Húsaögunni kemur enn fremur fram að ríkið keypti Framnes árið 1937 og gerði það að embættisbústað sóknarprests. Þá fluttist aðsetur sýslumanns að Vesturvegi 8 (sjá Gamla-Sýslumannshús/Sigurðarhús 291).

Framnes er í góðu ástandi og er vel við haldið. Það kom tilhöggvið frá Noregi, tvílyft timburhús á steiptum kjallara, klætt með bárujúarni. Steiptur veggur afmarkar garð í kringum húsið. Bílskúr er sambyggður veggnum norðvestan við húsið. Reynitré er framan við hús en annars er lítill sem enginn trjágróður í garðinum.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 413-415.

NM-249:525 heimild um kálgarð

Kálgarður var fast norðaustan við Efri-Tanga 297 samkvæmt kaupstaðarkorti frá 1907-1917.

Þar er grasflöt á flatlendum Tanganum innan húsaágarðs Efri-Tanga.

Engin ummerki sjást um kálgarðinn. Út frá norðausturhorni hússins Efri-Tanga gengur lágur steiptur veggur til suðausturs en hann tengist líklega viðbyggingu sem hefur verið rifin.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:526 heimild um kálgarð

Kálgarður var fast suðvestan við Gamla pósthús 302 samkvæmt kaupstaðarkorti 1907-1917.

Gróinn garður er í kringum húsið. Innan hans er slétt grasflöt þar sem nokkur gömul reynitré vaxa.

Engin ummerki um kálgarðinn sjást lengur.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917

NM-249:527 *Camp Cunningham* mannvirki

Á Fjarðaröldu reis stórt braggahverfi í seinni heimsstyrjöldinni. Um það segir í bókinni Fremstu víglínu: "Niðri á Öldunni voru aðalstöðvar liðsins og stuðningsundirfylkið (Headquarters Company), sem skipað var sérhæfðum stuðningsflokkum, búnum sprengjuvörpum, vélbyssum, og brynvögnum, í stóru hverfi sem nefndist Camp Cunningham." Einu sýnilegu minjarnar um hverfið er Rauðakrossskálinn 192 og braggagrunnur fast norðvestan við hann sem hér er skráður. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar segir: "Þeir voru upphaflega tveir samkomuskálarnir sem Bretarnir byggðu á Rekdahlslóðinni, en annar brann skömmu eftir stríð. Þar brann inni fyrsti rafmagnsgrammófóinninn í kaupstaðnum." Ætla má að grunnurinn við Rauðakrossskálann sé af bragganum sem brann eftir stríð.

Á milli Rauðakrossskálans og braggagrunnsins eru 1-1,5 m og liggja þeir samsíða. Grunnurinn er um 27,5x7,5 m að stærð og snýr norðaustur-suðvestur. Steipt heilleg plata með niðurfalli er í gólfi grunnsins. Hann er notaður sem vélaplan. Ekki er steiptur veggur í norðausturenda grunnsins. Veggirnir eru um 0,6 m á hæð innanmáls og 0,2 m á þykkt. Þeir eru heillegir en brotnað hefur úr þeim á báðum langhliðum, þó ekki á sama stað. Ytri brún veggjanna stendur lítið upp úr sverði. Grunnurinn nær 3 m lengra til suðvesturs en braggi 192 og virðist það yngri breyting á grunninum en ætla má að upphafleg hafi þeir verið jafnlangir. Utan við miðjan suðvesturenda grunnsins er stallur sem er um 1 m á breidd. Í suðurhorni hans er svo jarðlægt grjót og steypuklumpur.

Hættumat: engin hætta

Heimildir: Fremsta víglína, 43; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 304

NM-249:529 heimild um fiskreitir

Í Fasteignamati frá 1916-1918 er þess getið að á lóð Bakka 290 við Vesturveg 7 sé fiskreitir 380 m² að stærð. Á gamalli ljósmynd sem birtist í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar er mynd sem sýnir konu við fiskþvott á vesturbakka Fjarðarár á móti Hólmi 201 við Árstíg 1 (Árstíg 3 í Húsasögu). Við hlið hennar er hrúga af fiskiflökum sem á eftir að breiða út til þerris á steinlagðan reitinn.

Fiskreitirinn var niður við Fjarðará þar sem er grasi gróin og mjög aflíðandi halli.

Fiskreitirinn er í fornleifaskrá sem Bjarki Borgþórsson vann fyrir Seyðisfjarðarkaupstað árið 2009. Þar er eftirfarandi haft eftir Karli Svavarssyni sem býr í Bakka: "Fyrrum íbúi í húsinu að

Vesturvegi 7 að nafni Hávarður Helgason varð ítrekað fyrir því þegar hann var að stinga upp í garðinum að lenda á stétt hlaðna úr flötum grjótum. Sagði hann síðan barnabörnum sínum að á þessum reit hafi konur af svæðinu náð sér í auka tekjur með því að verka saltfisk." Engin ummerki sjást um fiskreitinn vegna gróðurs.

Hættumat: hætta, vegna landbrots

Heimildir: Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 119; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 132; Bjarki Borgþórsson, 103

NM-249:530 heimild um kálgarð

Á Kaupstaðarkort frá 1907-1917 er teiknaður kálgarður fast suðvestan við Hól 294 og hefur að líkindum tilheyrt því húsi. Hann var í aflíðandi halla frá vesturvegi en þegar komið er litlu niður fyrir húsið Hól er brött brekka niður að ánni. Þar er mikilll grjóður, runnagróður, rifs og fleiria. Ofan við brekkuna eru gömul tré, greni, birki og reynir.

suðvestast í miðjum garðinum/lóðinni ofan við brekku niður að ánni eru ummerki um byggingu en ekki ljóst hvaða hlutverki hún gegndi eða hversu gömul hún er. Þar er steipt gólfplata í suðurhorni en annarsstaðar grunnur grunnur Platan er um 2x3 m að flatarmáli. Á gamalli mynd af Hóli sem birtist í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar sést að þarna stóð hús með við byggðum skúr þar sem fót hanga til þerris. Í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar kemur fram að Sigurður Sigfússon póstur hafi keypt húsið Hól árið 1924. Hann var í póstferðum milli Seyðisfjarðar og Vopnafjarðar tvisvar í mánuði allan ársins hring. Svo segir í Húsasögunni: "Til þessa starfa hafði hann 5-6 hesta, sem hann hýsti í hesthúsi, eilítið innar í lóðinni. Þetta hesthús ásamt hlöðu og þvottahjalli stendur enn [1995]." Engin ummerki um kálgarðinn sjást hins vegar.

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 409

NM-251 Oddi

1847: 4 hdr., bændaeign, skv. Jarðatali Johnsen, 362. Undirsett Firði (NM-249).

Árið 1904 keypti Seyðisfjarðarbær Odda, skv. Byggðasögu Seyðisfjarðar, 191.

NM-251:002 *Oddi* heimild um býli

"Oddi hét býli norðan árinna og mun hafa verið með nokkurri grasnyt," segir í örnefnaskrá Seyðisfjarðar. Býlið var á Öldugötu 10 en sú lóð er komin undir veg að mestu leyti. Húsin í Odda voru rifin um 1940 eftir bruna samkvæmt Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Oddafornbær 001 er um 900 m SSV við Odda sem er var við Öldugötu.

"Upp af smátanga, sem gengur út í fjarðarhornið var hjáleigan Oddi, nú löngu komin undir götur, og byggingar, og kallast nú Tangi. Hjáleigan nytjaði landið inn með Fjarðará fyrir neðan F[jörð] (Oddamýrar)," segir í Múlaþingi.

"Hjáleigan Oddi er fyrsti bústaðurinn sem vitað er um að hafi risið við Lónið, einhvern tíman eftir 1860. Hann stóð um það bil þar sem nú er hornið á Öldugötu og Bjólfsgötu, í vestari króki Lónsins stóð, öndvert Odda, lítill torfbær [NM-249:205]," segir í Húsasögu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Í Húsasögunni segir einnig að óvíst sé með byggingarár hússins en það hafi verið 63,5 m² að stærð. Þar kemur eftirfarandi fram: "Húsavirðing frá 1884 lýsir bænum Odda svo: "Hús þetta er ætlað til íbúðar, hefur áður verið notað við ábúð á jörð [...]; það er 14 áln. langt, 7 áln. breitt og 7 áln. hátt og er úr timbri með torfvegg á bakhliðina. Niðri eru tvö herbergi, annað með eldunarvjel og járnþípu upp úr þaki; upp á loftinu eru 3 herbergi. Bak við húsið og áfast því er búr og eldhús úr torfi og fylgir húsinu timburskemma, timburhjallur, fjós og hesthús úr torfi [...]" Árið 1903 hefur Jörgensen bakari bætt við húsið sem hér segir: "[...]. Síðan hefur verið bætt við húsið 8x8 alin, 8 ½ alin á hæð. [...] Það er alþiljað innan og skilrúmað sundur í búð og 1 íbúðarherbergi [...]; líka hefur verið byggður stór skúr við hlið hússins [...] í honum er þvottahús með innmúruðum potti [...], 1 stór bakarofn og

geymsluherbergi.""

"En austustu þökin stuttu, sem ber við höfnina, eru á húsum Jörgensens bakara og standa á sjávarbakkanum. Þar stóð áður bærinn Oddi og enn er þar oft kallað í Odda. Húsið reisti fyrst Nikulás Jónsson, orðlagður hagleiksmaður, bróðir Gísla, og byggði sumpart úr torfi, það byggði upp Hansen konsúll og hafði þar brauðgerð, sóðavatnsgerð og súkkulaðis um tíma. Af honum keypti Jörgensen bakari og býr þar, en bakar í litlu húsi [NM-249:397] vestar á Öldunni," segir í greininni Seyðisfjörður um aldamótin 1900, birt í Eimreiðinni 1903. Elsta heimild um byggð í Odda er í manntali frá 1816 en sama fjölskyldan bjó í Odda a.m.k. frá 1816-1860 (Jón Björnsson og Helga Einarsdóttir með börnum sínum). Ekki er Odda getið í manntalinu 1870 en þar eru sjö manns til heimilis í manntalinu 1880, m.a. Jón Bjarnason prestur og Andreas Rasmussen verslunarmaður. Þá er Oddi sagður þurrabúð en áður hjáleiga. Ekki er fyllilega að marka það að enginn sé skráður til heimilis í Odda í manntali 1870 því upplýsingar úr því glötuðust og vantar í það m.a. upplýsingar úr Múlasýslu. Í Fasteignamati frá 1916-1918 segir að elstu húsin í Odda séu þá um 42 ára svo líklegt verður að teljast að bærinn sé byggður upp í kringum 1875 af Nikulási Jónssyni.

Hluti lóðarinnar við Öldugötu 10 er grasflöt norðvestan við Baldurshagafjosið (sjá 299) en hluti hennar er kominn undir malbikaða götu (Öldugötu) og gangstétt meðfram henni. Engar minjar um Odda sjást lengur á yfirborði.

Hættumat: hætta, vegna vegagerðar

Heimildir: Ö-Seyðisfjörður ÓP, 20; Múlaþing II, 484; Húsasaga Seyðisfjarðarkaupstaðar, 142, 422-423 ; Eimreiðin 1903, 91; www.manntal.is; Fasteignamat 1916-1918: undirmat Seyðisfjörður, 72

NM-251:003 heimild um kálgarð

Á kaupstaðarkortí frá 1907-1917 er teiknaður kálgarður fast suðaustan við Odda 002 sem stóð við Öldugötu 10.

Engin ummerki sjást lengur um Odda eða kálgarðinn en sléttuð grasflöt er á hluta lóðarinnar og Öldugata liggur yfir hana á hluta.

Hættumat: hætta, vegna rasks

Heimildir: Kaupstaðarkort VIII 1907-1917